

СПЕЦИАЛНА ЧАСТ

А. Защитени територии в Благоевградска област:

В Благоевградска област има 5 категории защитени територии от общо 6 категории в България. За сега няма само природен парк, но той е в процедура на обявяване. Има 2 национални парка, 8 резервата, 2 поддържани резервата, 9 защитени местности и 16 природни забележителности.

А.1. Национални паркове в Благоевградска област.

1. **“ПИРИН”** - (Банско, Кресна, Гоце Делчев, Разлог, Сандански, Симитли, Струмьяни) – **Обявен за запазване естествения характер на природните екосистеми и ладшафти заедно с техните растителни и животински съобщества и местообитания** – виж в **Обща част тема А.2./ 1** и в **Специална част тема Б.4/ 7**

2. **“РИЛА”** (гр. Белица, гр. Белово, гр. Благоевград, гр. Долна баня, гр. Костенец, гр. Разлог, гр. Самоков, гр. Симитли, гр. Дупница, гр. Якоруда) – **Обявен за да се запазят завинаги в полза на обществото комплекси от саморегулиращи се екосистеми и присъщото им видово разнообразие, местообитания на редки и застрашени видове и съобщества, характерни и забележителни пейзажи и обекти на неживата природа, които имат световно значение за науката и културата** – виж в **Обща част тема А.2./ 2** и в **Специална част тема Б.4/ 8**

А.2. Резервати в Благоевградска област.

1. **“АЛИ БОТУШ”** (с. Катунци, община Сандански, в планината Славянка) – **Обявен за опазване на най-голямото находище на черна мура и рядка скална планинска растителност** – виж в **Обща част тема Б.1./ 10** и в **Специална част тема Б.4/ 10**

2. **“БАЮВИ ДУПКИ – ДЖИНДЖИРИЦА”** (до гр. Разлог, в НП “Пирин”) – **Обявен за опазване на ценни уникални за Европа гори от черна и бяла мура** – виж в **Обща част тема Б.1./ 11** и в **Специална част тема Б.4/ 7**

3. **“КОНГУРА”** (до гр. Петрич) – **Обявен за опазване на единствените запазени естествени горски екосистеми от питомен кестен и бук**

Резерватът “Конгура” се намира в планината Беласица, в землището на град Петрич. Обявен е през 1988 година с цел да се опазят естествени горски екосистеми от обикновен (ядлив) кестен (*Castanea sativa* Mill.) и обикновен бук (*Fagus sylvatica* L.), както и местообитания на редки и застрашени от изчезване растителни и животински видове. Възрастта на горите в резервата е над 200 години, като отделни дървета са на над 500 години. Резерватът заема площ от 1312 ха.

4. **“ОРЕЛЯК”** (до гр. Гоце Делчев, община Гоце Делчев) – **Обявен за опазване на еталонни първични букови гори**

Ореляк е името на резерват в Южен Пирин, на около 20 км от гр. Гоце Делчев. Резерватът е обявен през 1985 г. с цел опазването на първични букови гори характерни за Среден и Южен Пирин. Територията на резервата е 758,1 хектара. Той обхваща местностите Черна гора, Баничанска чешма, Баничка мандра и други в близост до връх Ореляк, откъдето носи и името си. Това е типичен горски резерват от вековни букови гори със средна възраст над 150 години. В резервата ограничено се среща и бяла мура, а малка част от него е заета от високопланински пасища, където се среща прочутият пирински (мурсалски) чай (*Sideritis scardica*). Резерват Ореляк е разположен между 900 и 1800 м надморска височина. Голяма част от територията на резервата е с голям наклон на склона, затова и въпреки неголямата си площ резерватът обхваща голяма височинна амплитуда. Скалната основа на резервата е изградена от мрамори. Характерно за горските масиви от бук, които се опазват в резерват Ореляк е, че въпреки възрастта си горите са останали изключително гъсти. В по-ниските части на резервата буковите гори са заменени от видовете воден габър и мъждрян. От голямо значение са ендемичните видове, които се срещат в Ореляк. Голям е броят на българските и балкански ендемити - шарпланинска рупа, златист равнец, македонска каменоломка, гризебахова теменуга, родопска телчарка, пиринска гъшарка, пиринска мащерка и други. Въпреки неголямата територия на резервата животинският свят е много разнообразен. Това се дължи на голямата надморска височина. Срещат се глухар, заек, дива свиня, вълк, мечка, сърна и други.

5. **“ПАРАНГАЛИЦА”** (до Благоевград, в НП “Рила”) – **Обявен за опазване на вековни девствени смърчови гори** – виж в **Обща част тема Б.1./ 16** и в **Специална част тема Б.4/ 8**

6. "СОКОЛАТА" (с. Игралище, община Струмьяни) – Обявен за опазване на вековна първична благунова гора в района на Малашевска планина – местен екотип благун

Резерватът е с площ от 211 ха. Разположен е в Малашевска планина в землището на село Игралище. Създаден е през февруари 1985 г., за да се запази вековна високостъблена първична гора от благун (вид дъб) и характерната за района флора и фауна.

7. "ТИСАТА" (до гр. Кресна) – Обявен за опазване на единственото в България компактно находище на дървовидна хвойна и средиземноморски биоценози – виж също в Специална част тема Б.4/ 4

Резерват "Тисата" е обявен през октомври 1949 г. Площта му е 574,5 ха. Изграден е от два сектора – източен и западен, които заемат част от предпланинския пояс на Пирин и Малашевска планина, северно от град Кресна, с надморска височина – от 250 до 850 метра. По-голямата част от резервата се намира в Малашевска планина, това е т.н. западен сектор. Източният сектор включва местността Хълма над Влахинска река в Пирин. Основен дървесен вид е дървовидната хвойна (*Juniperus excelsa*) – 35,26 % от площта, следвана от косматия дъб (31,75 %), келявия габър (10,15 %), горуна, мъждряна, черния бор и т.н.

От проучените досега български резервати "Тисата" и районът около него по видово богатство на птиците в периода на гнездене отстъпват единствено на резерват "Сребърна". В "Тисата" се срещат най-голям брой и най-висок процент на видове с южен произход. На територията на резервата са установени 109 гнездящи видове птици, като 31 от тях са средиземноморски, индо-африкански, туркестано-средиземноморски и палеосредиземноморски видове. От установените в резервата видове птици 22 са включени в Червената книга на България, а 62 са с европейско природозащитно значение. "Тисата" е място от световно значение, като представителен биом за Средиземноморската зона. Тук се срещат 8 от установените за страната 9 биомно ограничени вида, характерни за средиземноморската зона – планински кеклик, испанско каменарче, голям маслинов присмехулник, червеногушо коприварче, малко черноглаво коприварче, скална зидарка, белочела сврачка и черноглава овесарка. "Тисата" е едно от петте най-важни места в страната за чухала, пъстрия скален дрозд, синия скален дрозд и белочелата сврачка.

Резерватът е интересен и с това, че в него се намира най-голямото у нас находище на защитения от закона растителен вид – дървовидна хвойна. Тук се срещат и други защитени или включени в червената книга растителни видове като: делянова мишовка, средиземноморски шпорец, ресничест дебелец, френска жълтица, планинско подрумиче, южно подрумиче, вълнест миризлив бурен и др.

Много богато по тези места е разнообразието от пеперуди, като се срещат десетки редки, ендемични и реликтни видове – включително *Rettera comarovi*. Влечугите са представени от средиземноморски, малоазийски и понтийски видов, някои от които са включени в Червената книга на България – змия червейница, леопардов смок, котешка змия и др.

Екологичните проблеми на "Тисата" се пораждат главно от пашата на добитък, от свободното движение на хора, а в последните години и от проекта за автомагистрала.

8. "ЮЛЕН" (над Банско, в НП "Пирин") – Обявен за опазване на образци от горски субалпийски и алпийски екосистеми и находища на редки, застрашени и ендемични животински и растителни видове – виж също в Обща част тема А.2./ 1 и в Специална част тема Б.4/ 7

Резерватът обявен през 1994 година и обхваща 3156,2 ха от територията на Национален парк "Пирин", от които 2385 ха са гори. Целта на обявяването му е да се запазят без човешка намеса образци от горски, субалпийски, и алпийски екосистеми върху силикатна скална основа и находища на редки, застрашени и ендемични животински и растителни видове. Територията на резервата е разположена от 1650 м до 2851 м надморска височина. В геоморфоложката структура на района са добре изразени глациални и периглациални форми, образувани през плейстоценското захладане на климата. В резервата са включени няколко езерни комплекса. Това са Василашките, Типитцките, Стражишките, Полежанските, Дисилишките езера и няколко единични, от които изтичат малки планински реки.

В резервата има вековни гори от бяла мура, бял бор, смърч, ела и клек. Единично се срещат многовековни дървета и от черна мура. Флората на резервата има богат състав. Установени са 700 вида висши растения. Четиридесет и четири от тях са включени в Червената книга на България. Ярки представители са планинският божур, нарцисоцветната съсънка и златистата кандилка. Тук се срещат видове останали от ледниковия период. Такива са черния емпетрум и разпространената сибалдия. Резерватът има голямо консервационно значение за видове като шиполиста, слоновото хоботниче, скалната острица и др.

От животинския свят за резервата типични представители на бозайниците са мечката, вълкът и дивата коза. От птиците характерни за резервата са синигерите, кълвачите,

сокерицата, глухарят и балканският кеклик На припечни места в резервата може да се види усойницата, а в някои от езерата и реките се срещат балканската пъстърва.

А.3. Поддържани резервати в Благоевградска област.

1. "КОНСКИ ДОЛ" (с. Сатовча), наричан още "Казана" – Обявен за опазване на вековна смесена елово – смърчово – букова гора.

Резерватът води началото си още от 1941 година, когато част от днешната защитена територия е обявена за природен паметник. Единственото ограничение в него тогава било забраната на сечта, а самата територия била маркирана с трайни знаци. През 1948 година, на площ от 32,5 ха от държавната гора "Дикчан", е обявен съществуващият днес резерват. Въпреки, че територията е била вече резерват, през петдесетте години на миналия век са изсечени по-голямата част от престарелите, но все още здрави ели, които са били главната причина за отделянето на тази част от "Дъбраш" за защитена територия. След началото на шестдесетте години е установен строг режим на стопанисване, а през 1999 година "Конски дол" е прекатегоризиран в поддържан резерват. В днешно време възрастта на дърветата достига до 300 години. Ловуването и пашата на добитък в района все още създават сериозни проблеми.

2. "ТЪМНА ГОРА" (с. Ковачевица, община Гърмен) – Обявен за опазване на вековна смесена гора от смърч, бук и ела, характерна за тази част на Родопите

Резерватът е обявен през 1948 година и обхваща 32,6 ха в землището на живописното село Ковачевица, което от своя страна е архитектурен резерват. Намира се на надморска височина 1250 – 1700 метра. Горите в него са гъсти, с големи корони на дърветата, сред които трудно прониква слънце. Поради това местните хора са ги наричали караормани (тъмни гори), откъдето идва името на местността, а по-късно и на резервата. Резерватната територия обхваща стръмни и насечени терени със северно и североизточно изложение. Средната възраст на гората е около 130 години, но има отделни дървета – смърч и ела – на повече от 250 години, с височина около 40 метра. Младите гори са незначителни по площ и заемат отделни петна, получени в резултат на загиването на единични или групи престарели дървета. Поради ограничената територия на резервата трудно може да се говори за животни характерни само за него. Срещат се елени, сърни, диви свине, лисици, катерици, а от птиците – глухар, сойка, черен кълвач, обикновена чинка, горска зидарка и др.

А.4. Защитени местности в Благоевградска област.

1. "БЕЛАЦИТЕ" (до гр. Якоруда) – Обявена за опазване на група вековни смърчови дървета

Обявена през 2003 година за опазване на група вековни смърчови дървета в землището на село Абгьовци, община Якоруда. Площта на защитената територия е 0,2 ха.

2. "ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА ЧИНАР" (с. Горна Брезница, община Кресна) – Обявена за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години

Обявена през 1974 година за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години в землището на село с. Горна Брезница, община Кресна. Площта на защитената територия е 0,7 ха.

3. "ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА ЧИНАР – БУЙНА" (с. Горна Брезница, община Кресна) – Обявена за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години

Обявена през 1972 година за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години в землището на село с. Горна Брезница, община Кресна. Площта на защитената територия е 0,4 ха.

4. "ЕСТЕСТВЕНО НАХОДИЩЕ НА ЧИНАР – КУЧКАРНИКА" (с. Горна Брезница, община Кресна) – Обявена за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години

Обявена през 2003 година за опазване на естествено находище на чинари с възраст над 300 години в землището на село с. Горна Брезница, община Кресна. Площта на защитената територия е 11,4 ха.

5. "КРУШЕ" известно още като "КАЛУГЕРИЦА" (до гр. Разлог) – Обявена за опазване на единственото у нас находище на лазерпициума (срамник) – *Laserpitium archangelica*

Защитената местност е обявена през 1989 година за опазване на единственото у нас находище на лазерпициума (срамник) – *Laserpitium archangelica*. Разположена е в непосредствена в землището на гр. Разлог и се простира на площ от 0,8 ха.

6. "МОРАВСКА" (до гр. Кресна) – **Обявена за запазване на реликтна средиземноморска растителност с главно участие на дървовидна хвойна и богато орнитологично разнообразие – виж също в Специална част тема Б.4/ 4**

Защитената местност е обявена през 1991 година. Разположена е в непосредствена близост до резерват "Тисата", в землището на гр. Кресна и се простира на площ от 264,9 ха.

7. "ПАВЛЪОВА ПАДИНА" (с. Лъки, община Хаджидимово) – **Обявена за опазване на характерни растителни съобщества с участие на средиземноморски и субсредиземноморски редки и застрашени видове**

Защитената местност е обявена през 2003 година за опазване на характерни растителни съобщества с участие на средиземноморски и субсредиземноморски редки и застрашени видове. Разположена е в землището на с. Лъки, община Хаджидимово и се простира на площ от 88,3 ха.

8. "РУПИТЕ" (с. Рупите, община Петрич) – **Опазване на крайречна гора и характерна флора и фауна – виж също в Специална част тема Б.4/ 9**

Обявена е през 1980 година на площ от 20 ха. Защитена местност "Рупите" представлява важен орнитологичен обект и опазва крайречна заливна гора в горския участък на река Струма, съставена главно от бяла топола. В района на защитената територия са установени 201 вида птици, включително редица средиземноморски видове, които рядко могат да се наблюдават другаде у нас. През нея минава един от двата миграционни пътя на птиците през българска територия – Via Aristotelis. Тук могат да се наблюдават и четирите вида наши костенурки, много видове змии, балканска чесновница, както и малкия речен кефал (*Leuciscus borysthenicus*), който е вид с локално разпространение. В непосредствена близост до "Рупите" е разположена природната забележителност "Кожух".

Разрешено е защитената местност да служи за нуждите на Орнитологичната станция към Института по зоология при БАН за изследване на миграцията на птиците. На територията на ЗМ "Рупите" се забранява безпокоенето, преследването, убиването и ловенето на животните; събирането и унищожаването на яйцата на птиците и повреждане на гнездата им; използването на пестициди; всякакво строителство и разширяване на съществуващите сгради, геоложки и други проучвания или дейности, с които се нарушава естествения облик на местността; ловуването и стрелянето на 200 м от границите на защитената местност; влизането и преминаването на хора и домашни животни.

9. "ТОПЛИЩЕ" (с. Коларово, община Петрич) – **Обявена за опазване на находище на папрат величествена осмунда (*Osmunda regalis L.*)**

Защитената местност обхваща 0,3 ха и е обявена през 1992 година за опазване на находището на редкия вид – величествена осмунда (*Osmunda regalis L.*). В България видът се среща само по долината на река Струмешница и е защитен вид, включен в Червената книга на България.

На територията на ЗМ "Топлище" се забранява: строителство и всякакви други дейности, с които се изменя естествения облик на местността; внасяне на нехарактерни за района растителни и животински видове; извеждане на голи сечи и реконструкции; бране на цветя за букети и събиране на билки; паша на домашни животни цялостно; пресушаване на блатото Мухалница и нарушаване на водния режим.

А.5. Природни забележителности в Благоевградска област.

1. "ВОДОПАДА – ПОПИНА ЛЪКА" (до гр. Сандански) – **Обявена за опазване на водопад**

Обявена е през 1965 година за опазване на водопад на река Санданска Бистрица в Пирин планина в землището на град Сандански. Намира се на надморска височина 1230 метра, а височината на пада е 15 метра. Обхваща площ от 0,5 ха около водопада.

2. "ВОДОПАДА - ТУФЧА" (с. Брезница, община Гоце Делчев) – **Обявена за опазване на водопад**

Обявена е през 1965 година за опазване на водопад на река Туфча в Пирин планина, в землището на село Брезница. Намира се на надморска височина 1050 метра, а височината на пада е 11 метра. Обхваща площ от 0,2 ха около водопада.

3. "КАЯЛИЙСКИ СКАЛИ" (с. Гърмен, община Гърмен) – **Обявена за опазване на скални образувания**

Обявена през 1995 година за опазване на скално образувание. Площта на защитената територия е 8 ха.

4. "КОЖУХА" (с. Кърналово и с. Рупите, община Петрич) – Обявена за опазване на местобитания на редки и застрашени растителни и животински видове – виж също в Специална част тема Б.4/ 9

Обявена е през 1962 година и разширена през 1976 година. Представлява уникално скалисто възвишение, остатък от стар изгаснал вулкан в землището на село Кърналово. Площта му е 94,2 ха. Това е територия с изключително значение за опазване на биологичното образование. Тук се срещат такива редки представители на флората като многоцветния първотрицетум, вебиевият бадем, обикновеният дракункулус, широколистният мразовец. Изключително е и богатството на влечуги, като един от видовете, които могат да се видят тук е изключително рядката котешка змия. Въпреки че най-високата точка на кратерът не е много висока (281 м.н.в.) поради ниската надморска височина на Петричкото котловинно поле кратерът създава впечатление за монументалност.

На територията на ПЗ "Кожух" се забранява: сеченето, кастренето, повреждането и изкореняването на всякакви растения; преследването на дивите животни, влечугите и птиците, на техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им; пашата на добитъка през всяко време, с изключение на овцете през есенния и зимен сезон (от 1 октомври до 31 март) съгласно посочените в Постановление на Министерски съвет от 30 декември 1954г. норми за допустимия брой добитък; разкриването на кариери за камък, пясък, пръст или други инертни материали, както и увреждането или изменението на естествения облик на местността; чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на пещерите, на скалните и на земните образувания в нея; изкуственото залесяване с чужди за местността дървесни видове.

5. "КОЗИЯ КАМЪК" (с. Ковачевица, община Гърмен) – Обявена за опазване на скално образувание

Обявена през 1976 година за опазване на скално образувание в землището на село Ковачевица. Площта на защитената територия е 0,6 ха.

6. "КУПЕНА" (с. Господинци, община Гоце Делчев) – Обявена за опазване на скално образувание

Обявена през 1976 година за опазване на скално образувание в местността "Трибичко дере" в землището на село Господиновци. Площта на защитената територия е 0,1 ха.

7. " КЪОШКАТА" (до гр. Разлог) – Обявена за опазване на карстов извор и пещера

Обявена през 1976 година за опазване на карстов извор и пещера в землището на град Разлог. Площта на защитената територия е 5 ха.

8. "МЕЛНИШКИ ПИРАМИДИ" (до гр. Мелник) – Обявена за опазване на уникални и характерни теренни особености – виж също в Специална част тема Б.4/ 5

Обявена е през 1960 година, а през 1978 година площта и е разширена до 1165,6 ха. Намира се в околностите на град Мелник. Земните мелнишки пирамиди са образувани в 40 – 120 метра дебели старокватернерни тъмножълти и червеникави наслаги в полите на Южен Пирин. Благодарение на слабата спойка между частиците с разнороден минерален състав в седиментните наслаги се улеснява рушенето им и ерозията тук е създавала своеобразни земни пирамиди, някои от които достигат до 100 метра височина.

9. "МОМИНА СКАЛА" (с. Крупник, община Симитли) – Обявена за опазване на пирамиди от гранит

Обявена е през 1978 година за опазване на скално образувание в Кресненското дефиле в землището на село Крупник. Площта и е 1 ха.

10."ОРЛИТЕ" (с. Влахи, община Кресна) – Обявена за опазване на скални образувания

Обявена е през 1981 година за опазване на скално образувание в местността Черна вода в землището на село Влахи. Площта и е 10 ха.

11."ПЕЩЕРА В МЕСТНОСТТА БОЙЧОВА СКАЛА" (с. Логодаж, община Благоевград) – Обявена за опазване на пещера

Обявена е през 1984 година за опазване на забележителна пещера в местността Бойчова скала в землището на село Логодаж, община Благоевград. Площта на защитената територия е 4 ха.

12."ПИРОСТИЯТА" (с. Мусомище, община Гоце Делчев) – Обявена за опазване на скално образувание

Обявена през 1962 година за опазване на скално образувание, намиращо се на 5 км южно от град Гоце Делчев в землището на село Мусомище. Площта на защитената територия е 0,2 ха.

13. "ПИРОСТИЯТА" (с. Обидим, община Банско) – **Обявена за опазване на скално образувание**

Обявена през 1976 година за опазване на скално образувание, намиращо се в землището на село Обидим, община Банско. Площта на защитената територия е 0,5 ха.

14. "СВАТБАТА" (с. Осеново, община Банско) – **Обявена за опазване на скално образувание**

Обявена през 1976 година за опазване на скално образувание, намиращо се в землището на село Осеново, община Банско. Площта на защитената територия е 13,1 ха.

15. "ЧЕРНАТА СКАЛА" (с. Гостун, община Банско) – **Обявена за опазване на скално образувание "Кара Кая"**

Обявена е през 1976 година за опазване на скално образувание в местността Кара кая в землището на село Гостун, община Банско. Площта на защитената територия е 3,5 ха. **Виж също в Специална част тема Б.4/ 8**

16. "ЧЕСТНА - ВОДОПАД - ЧЕСНЕНСКО УСОЕ" (до гр. Якоруда) – **Обявена за опазване на водопад**

Обявена е през 1985 година за опазване на водопад на река Честна в землището на град Якоруда. Обхваща площ от 10 ха около водопада.

Б. Природни обекти в Благоевградска област, защитени по международното законодателство

Б.1. Биосферни резервати в Благоевградска област. Кои са. Къде се намират. Какво се опазва в тях.

1. "АЛИ БОТУШ" старо "Славянка" (с. Катунци, до Сандански, в планината Славянка) – **най-голямото находище на черна мура и рядка скална планинска растителност – виж в Обща част тема Б.1./ 10**

2. "БАЮВИ ДУПКИ – ДЖИНДЖИРИЦА" (до гр. Разлог, в НП "Пирин") – **ценни, уникални за Европа гори от черна и бяла мура – виж в Обща част тема Б.1./ 11**

3. "ПРАНГАЛИЦА" (до Благоевград, в НП "Рила") – **девствени смърчови гори – виж в Обща част тема Б.1./ 16**

Б.2. Природни обекти в Благоевградска област, включени в Списъка на световното културно и природно наследство на ЮНЕСКО.

⇒ **Национален парк "Пирин"**

Национален парк "Пирин" е създаден през 1969 г. Той има най-малка територия, но обхваща най-голямо разнообразие от природни дадености. Включен е в Списъка на ООН на националните паркове и е обект на Конвенцията за световното културно и природно наследство. По-голямата част от територията му е разположена на височина над 2 000 м. Най-висок връх е Вихрен - 2 915 м. В парка има 75 върхове над 2 000 м и 113 пещери. Резерватите в него са два – "Баюви дупки-Джинджирица" и "Юлен". 2/3 от екосистемите са естествени. Горите са 43% от територията на парка.

Флората на НП "Пирин" включва около 2000 вида висши растения, което е около 1/2 от българската флора. Освен тях се срещат около 320 вида мъхове и няколко стотици вида водорасли.

Характерна особеност за пиринската флора е високият процент на ендемизъм. В Парка се срещат 18 локални ендемити, 15 български ендемити и няколко десетки балкански ендемити. Локалните ендемити растат само в Пирин и никъде другаде по света. Такива са например пирински мак (*Papaver degenii*), пиринска ливадина (*Poa pirinica*), урумов и кожухаров окситропис (*Oxytropis urumovii* и *O. kozuharovii*), яворкова клопачка (*Rhinanthus javorkae*), пиринска мащерка (*Thymus perinicus*), давидов лопен (*Verbascum davidoffii*), пиринска власатка (*Festuca pirinica*) и др. По-интересните от българските ендемити са фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandi-coburgii*), урумов кривец (*Chondrilla urumoffii*), българско вятърче (*Jasione bulgarica*), костова тлъстига (*Sedum kostovii*) и др. Балканските ендемити са най-многобройни, като много от тях са широко разпространени видове. Балкански ендемити са напр. добре познатата бяла мура (*Pinus peuce*), златистата кандилка (*Aquilegia aurea*), дребнолюспестият карамфил (*Dianthus microlepis*), балканският зановец (*Chamaecytisus absinthioides*) и др. Много от растенията са редки и защитени. Такива са например познатият на всички еделвайс, някои

видове тинтява, много орхидеи и др. От растящите в парка видове, в Червената книга на България са включени 126 вида, а 59 вида са защитени от закона.

В Национален парк "Пирин" са установени 2091 вида и подвиди безгръбначни животни (паяци, многоножки, насекоми, охлюви и др.). В това число са включени 294 редки вида, 216 ендемита, 176 реликта и 15 вида присъстващи в световни и европейски списъци на застрашените видове. Това са само около половината от очакваните да бъдат открити в района видове.

От гръбначните животни се срещат 247 вида. Това включва 6 вида риби, 8 вида земноводни, 11 вида влечуги, 177 вида птици, 45 вида бозайници. От птиците в Червената книга на България са включени 31 вида, в Червения списък на Международния съюз за защита на природата - 2 вида, в Европейската конвенция за опазване на дивата флора и фауна и природните местообитания - 148 вида, а в Европейската директива за опазване на птиците - 40 вида. Скалният орел, ловният сокол, трипръстият кълвач, глухарят, лещарката, ливадният дърдавец са част от това многообразие и се нуждаят от специална защита. От бозайниците 5 вида са включени в Червената книга на България, в Червения списък на Международния съюз за защита на природата - 12 вида, в Европейската конвенция за опазване на дивата флора и фауна и природните местообитания - 37 вида, а в Европейската директива за опазване на природните местообитания - 24 вида. От особено внимание и защита се нуждаят кафявата мечка и балканската дива коза.

Б.3. КОРИНЕ – биотопи в Благоевградска област.

В България са определени 165 места от международно значение в мрежата "КОРИНЕ - биотопи" (виж в **Общата част тема Б.5.**), от тях 19 се намират в Благоевградска област. Те са:

1. **"БАЙОВИ ДУПКИ - ДЖИНДЖИРИЦА"** - 2873 ха (код на мястото: F00002702)
2. **"БЕЛАСИЦА"** - 5377 ха (код на мястото: F00003100)
3. **"ЗАПАДНИ РОДОПИ"** - 87000 ха (код на мястото: F00003600)
4. **"КАДИЙЦА"** - 264 ха (код на мястото: F00002600)
5. **"КЕСТЕНОВИ ГОРИ"** - 40 ха (код на мястото: F00003101)
6. **"КРЕСНА"** - 21858 ха (код на мястото: F00002500)
7. **"ЛИЛЯНОВО"** - 122 ха (код на мястото: F00003300)
8. **"МАЛКИЯ КОЖУХ"** - 1658 ха (код на мястото: F00003200)
9. **"МАНАИЛОВА ПЕЩЕРА"** - (код на мястото: F00002900)
10. **"МЕЛНИШКИ ПИРАМИДИ"** - 4078 ха (код на мястото: F00003400)
11. **"МЕСТА"** - 2303 ха (код на мястото: F00013900)
12. **"МОМИНА КЛИСУРА"** - 4601 ха (код на мястото: F00002800)
13. **"ОРЕЛЯК"** - 758 ха (код на мястото: F00002701)
14. **"ПАРАНГАЛИЦА"** - 1488 ха (код на мястото: F00002401)
15. **"ПИРИН"** - 74389 ха (код на мястото: F00002700)
16. **"РИЛА"** - 138237 ха (код на мястото: F00002400)
17. **"СЛАВЯНКА"** - 15519 ха (код на мястото: F00003500)
18. **"СОКОЛАТА"** - 211 ха (код на мястото: F00003000)
19. **"ТИСАТА"** - 575 ха (код на мястото: F00002501)

Б.4. Орнитологично важни места в Благоевградска област:

В България са определени 114 орнитологично важни места с международно значение (виж в **Общата част тема Б.4.**), от тях 10 се намират в Благоевградска област. Те са: **Бобошево** (код на мястото BG107) – много малка част на самата граница на областта, **Западни Родопи** (код на мястото BG063) – много малка част на самата граница на областта, **Кочериново** (код на мястото BG099) – много малка част на самата граница на областта, **Кресна** (код на мястото BG003), **Мелнишки пирамиди** (код на мястото BG072), **Места** (код на мястото BG076), **Пирин** (код на мястото BG056), **Рила** (код на мястото BG055), **Рупите** (код на мястото BG098) и **Славянка** (код на мястото BG078).

1. Бобошево (код на мястото BG107) – много малка част е в Благоевградска област на самата граница на областта

Площта на мястото е 4835,20 ха. То обхваща главно влажни ливади и пасища в Югозападна България южно от град Бобошево. В ганиците му попадат източните склонове на Влахина планина и рида Пиянец над река Струма. Територията му се простира от селата Вуково, Доброво, Сопово и град Бобошево на север до село Бучино на юг. На запад границата

преминава по билните части на планината, а на изток над Бобошево и селата Драгодан, Боровец, Бураново и Крумово. На територията на мястото се срещат няколко типа местообитания, от които с най-голямо значение са влажните ливади и пасища по склоновете на планината.

Мястото е от международно значение за опазването световно застрашения **ливаден дърдавец** (*Carex caryocarpa*), който гнезди тук в значителна численост.

Мястото силно се влияе от човешки дейности свързани основно с традиционните практики на ползване на ливадите и пасищата. Най-сериозните заплахи са косенето на ливадите през гнездовия период на ливадния дърдавец, както и превръщането им в лозя и гори. Промените във хидрологичния режим на района водят до промени във влажността на ливадите. Браконьерството е разпространена практика в района и предизвиква безпокойство и пряко унищожаване на птиците, включително на ливадния дърдавец.

Бобошево няма законова защита съгласно националното природозащитно законодателство.

2. Западни Родопи (код на мястото BG063) – много малка част на самата граница на областта

Площта на мястото е 125677,58 ha. То включва по-високата западна част на Западните Родопи с най-представителните псевдо-бореални иглолистни гори, уникални за Европа. Северната граница следва линията Велинград – Ракитово – Батак – Пещера. Най-голяма площ заемат горите от бял бор следвани от смърча. По малки по площ са еловите и буковите гори. Срещат се също гори от черен бор и издънкови гори от горун (*Quercus daledochampii*), трепетлика (*Populus tremula*) и зимен дъб (*Q. sessiliflora*). Около 10% от територията е заето от открити пространства – пасища и ливади, както и на храсталачни съобщества. На територията попадат 3 големи язовира – Доспат, Широка поляна и Голям Беглик, както и стотици малки торфища.

В Западните Родопи са установени 130 вида птици, основно гнездящи, от които 21 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 43 са от европейско природозащитно значение. Мястото осигурява подходящи местообитания за 26 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. Западните Родопи поддържат най-многочислената популация на глухаря (*Tetrao urogallus*) в България. Те са едно от най-ценните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на този вид, както и на лещарката (*Bonasa bonasia*), врабчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), козодоя (*Caprimulgus europaeus*), черния кълвач (*Dryocopus martius*), белогърбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и на осояда (*Pernis apivorus*). Територията е една от най-значимие в Европа за опазване популациите на червеногръдката (*Erithacus rubecula*), чинката (*Fringilla coelebs*), белогушия дрозд (*Turdus torquatus*), коса (*Turdus merula*), жълтоглавото кралче (*Regulus regulus*) и черноглавото коприварче (*Sylvia atricapilla*).

Западни Родопи граничат от север с гъсто населени райони и областни центрове. В непосредствена близост се намират много села, махали и малки градове. Естествените гори са застрашени от прекомерната експлоатация на горски ресурси извън малкото защитени територии, както и от повсеместни незаконни сечи. Това снижава качествата на горските екосистеми, нарушава естествения воден баланс в целия район и предизвиква ерозионни и свлачищни процеси. Съществуващите язовири и водохващания също допринасят за сериозни нарушения на водния баланс. Реализирането на инвестиционни проекти за изграждане на множество малки ВЕЦ по поречията на планинските реки допълнително ще увеличат отрицателното въздействие върху водния баланс в Западните Родопи. В района е регистрирано и умишлено предизвикване на пожари в горите с цел търговия с дървесина. Премахването на старите умиращи дървета и тези с хралупи, ограничава значително възможностите на кълвачите и совите да намират подходящи места за гнездене и храна. развитието на ски туризма е най-сериозната заплаха, както за горите, така и за субалпийските местообитания. Машабен проект за изграждане на ски комплекс и поддържащи съоръжения в района на Сюткя ще предизвика широкообхватно унищожаване на горски местообитания. Строителни дейности, свързани с развитието на туристическата инфраструктура предизвиква нарушаване и унищожаване на ценни местообитания в лесно достъпните райони. Такъв процес е стартирал вече в района на язовир Доспат. Естествената сукцесия на горите във високопланинските ливади е застрашаващ фактор за гнездящите там птици, както и за грабливите птици, използващи тези територии за хранене. Преки заплахи за птиците са браконьерството (вземането на малки и на яйца от гнездата на грабливите птици, отстрелване на грабливи птици и сови, използване на капани), скалното катерене, движението с моторни превозни средства извън пътищата (включително т.нар. "off road") и други.

Около 11% от територията на Западни Родопи е поставена под законова защита. Тук попадат 31 защитени територии – 4 резервата, един поддържан резерват, 22 защитени местности и 4 природни забележителности. Резерватите “Дупката”, “Купена” и “Мантарица” са обявени с цел опазване на редки и застрашени животински видове и характерни за района горски екосистеми. Те са признати от UNESCO (Програма “Човек и биосфера”) за биосферни резервати през 1977 г. Резерват “Беглика” опазва образци от псевдо-бореални смърчови гори. През 1998 г. около 96% от територията е определена за КОРИНЕ място, поради европейското и значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици.

3. Кочериново (код на мястото BG099) – много малка част на самата граница на областта

Площта на мястото е 2434,86 ha. То се намира в Югозападна България, в Благоевградската котловина. Територията му е заключена между главен път Е87 и град Кочериново на запад, град Рила на изток и пътя между двата града – на север. Южната граница преминава северно от село Стоб, като южно от село Пороминово върви в източна посока и обхваща земите между селото и квартал Бараково. Територията включва няколко типа местообитания, основното от които представляват мезофитните и алувиално-ливадни тревни формации – влажни ливади, пасища и други открити тревни пространства, разположени в долното течение на Рилска река и около нейния последен ляв приток. Голям процент от територията е заета от обработваеми площи. Има и овощни градини.

Кочериново е от международно значение за опазването на гнездящия тук световно застрашен **ливаден дърдавец** (*Stex stex*) и едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за белия щъркел (*Ciconia ciconia*), които гнездят тук в значителни количества. Белият щъркел гнезди в селищата по периферията на мястото и се храни във влажните ливади.

Мястото се влияе от човешки дейности свързани основно с традиционните практики на земеползване, земеделие и управление на водите. Пресушаването на влажните ливади предизвиква нарушаване на водния режим на територията и разрушаване на ключови за застрашените видове местообитания, особено за ливадния дърдавец и белия щъркел. Освен това разораването на ливадите и пасищата води до пълна загуба на важните за тези видове местообитания. Осъществяването на косенето и пашата е от ключово значение за поддържане на тревните местообитания. Друга човешка дейност с неблагоприятно въздействие върху местообитанията е неправилното управление на отпадъците. Ловът и браконьерството са разпространена практика в района и предизвикват безпокойство на птиците.

Кочериново няма законова защита съгласно националното природозащитно законодателство. Част от мястото граничи с природна забележителност “Стобски пирамиди”, обявена през 1964 година.

4. Кресна (код на мястото BG003)

Площта на мястото е 23495,61 ha. То е разположено в югозападна България по долината на река Струма в района на Кресненския пролом. На юг достига до селата Палат и Драката, а на север – до село Крупник. На изток влизат част от подножията на Пирин, а на запад – част от подстъпите на Малешевска планина. Климатът е преходно средиземноморски. По поречието на Струма преобладават нанонските почви, смолници, делувиални/пролувиални, плиткочви, а по периферията – канеловидни. Кресненският пролом е скален комплекс на силикатна основа. Той включва силно каменисти и стръмни склонове, голям скален масив с отвесни стени и по-малки скални местообитания. Южно от пролома има хълмове със средиземноморска растителност на надморска височина до 500 м. До тази надморска височина широко разпространение имат смесените гори от космат дъб, келяв габър и мъждрян и тези от дървовидна хвойна (*Juniperus excelsa*) и космат дъб с подлес от вечнозелени средиземноморски храсти. На места преобладават гори от дървовидна хвойна, с подлес от червена хвойна (*Juniperus oxcedrus*). Драката (*Paliurus spina-cristi*) и кукуча (*Pistacia terebinthus*) се срещат предимно в пролома. В по-южните райони се срещат и някои типични средиземноморски вечнозелени видове – пърнар (*Quercus coccifera*) и зеленика (*Phillyrea media*). Характерни са съобщества на косматия дъб и келявия габър. Горите от дървовидна хвойна и смесените гори от дървовидна хвойна и космат дъб с подлес от средиземноморски храсти са местообитания, определящи високия процент на средиземноморски видове сред птиците в района (над 30%). По долината на река Струма, южно от Благоевград и в подножията на Пирин са представени съобщества на източен чинар. В по-ниските части на тези райони покрай реките, върху влажните места преобладават съобществата на върбите и елшите. Ендемит е дилиановата мишовка (*Minuartia dilijane*). На места се срещат и култури от черен бор, обработваеми земи и пасища.

В района на Кресна са установени 147 вида птици, основно гнездящи. От тях 22 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 64 са от европейско природозащитно значение, като световно застрашен е 1 вид (**ливадният дърдавец** (*Crex crex*)). Кресна е от световно значение като предствителен пример за Средиземноморския биом. Тук се срещат 8 биомно ограничени вида – планинският кеклик (*Alectoris graeca*), големият маслинов присмехулик (*Hippolais olivetorum*), белочелата сврачка (*Lanius nubicus*), черноглавата овесарка (*Emberiza melanocephala*), испанското каменарче (*Oenanthe hispanica*), червогушото коприварче (*Sylvia cantillans*), малкото черноглаво коприварче (*Sylvia melanocephala*) и скалната зидарка (*Sitta neumayer*). За късопръстия ястреб (*Accipiter brevipes*) районът на Кресна е едно от най-важните за гнездене места в България, за планинският кеклик (*Alectoris graeca*), градинската овесарка (*Emberiza hortulana*), големият маслинов присмехулик (*Hippolais olivetorum*), червогърбата сврачка (*Lanius collurio*), белочелата сврачка (*Lanius nubicus*), горската чучулига (*Lullula arborea*), сивата овесарка (*Miliaria calandra*), синия скален дрозд (*Monticola solitarius*), жалобния синигер (*Parus lugubris*), гургулицата (*Streptopelia turtur*), пъстрия скален дрозд (*Monticola saxatilis*) и чухала (*Otus scops*) мястото поддържа значителна популация за страната. През Кресненския пролом преминава миграционния път **Via Aristotelis**, който има регионално значение за мигриращите птици – основно грабливи и пойни видове, но също така е важен за миграцията на водолубивите птици.

Върху местообитанията в Кресна оказват влияние човешки дейности, основно свързани със земеделие, ползване на горите, управление на водите и развитието на инфраструктурата. Сред най-сериозните негативни въздействия, свързани със земеделието е премахването на естествената растителност и превръщането на пасищата, ливадите и храстовите съобщества в обработваеми земеделски земи. Пашата на кози в горите и храстовите местообитанията води до деградация на тези местообитания и ерозия. Главните сечи, както и залесяването с неприсъщи за района дървесни видове води до промяна на естествените местообитания. През мястото преминава международен транспортен коридор, който предизвиква фрагментация и влошаване на местообитанията в най-чувствителната му част – Кресненското дефиле. Мащабен инвестиционен проект за прокаране на магистрала през дефилето застрашава да унищожи голяма част от крайречните местообитания и ще засили изолацията на популациите на срещаните се видове животни и растения. Дейности и инвестиционни намерения, свързани с изграждането на мини-ВЕЦ-ове по поречието на Струма, както и изменението на водния режим на реката и притоците ѝ оказват отрицателно влияние на крайречните местообитания и водния режим на цялата територия. Постепенната урбанизация на района също може да доведе до влошаване и загуба на ценни местообитания.

Около 6% от територията на Кресна е под законова защита съгласно българското природозащитно законодателство. Единственият резерват в мястото – “Тисата” е обявен през 1949 г. за опазване на дървовидната хвойна (*Juniperus exelsa*). Първоначално резерватът е обхващал 19 ха, а през 1978 г. е разширен на сегашната си територия. Природната забележителност “Моравска” е обявена също за опазване на дървовидната хвойна. Останалите защитени територии са обявени с цел защита на характерни ландшафти и растителни съобщества. През 1997 г. резервата с буферната му зона и околните защитени територии е обявен от BirdLife International за Орнитологично важно място, като през 2005 г. площта му е разширена и обхваща цялата защитена зона. До голяма степен територията се припокрива с КОРИНЕ място “Кресна”, обявено през 1998 г. поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици.

5. Мелнишки пирамиди (код на мястото BG072)

Площта на мястото е 13579,14 ha. То обхваща областта около град Мелник, на север до селата Горна Сушица и Паскарево и на юг до селата Катунци и Калиманци. Почвите са глинести пясъци. Територията е предимно с хълмисто-ридов, силно разчленен релеф, с добре очертани, най-различно ориентирани, наклонени и къси склонове, които благоприятстват активни ерозионни процеси. Климатът е преходно средиземноморски. Районът се характеризира с голямо разнообразие от мозаечни местообитания със значително средиземноморско влияние. Основната част от територията е покрита с пасища и храсталаци, като се срещат и широколистни гори от космат дъб, благун (*Q. frainetto*), цер (*Q. cerris*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*). Преобладава келявият габър, който често образува самостоятелни гори и храсталаци със средиземноморски елементи, като червена хвойна (*Juniperus oxycedris*) и др. Характерни за Мелнишките пирамиди са вечно-зелените храсталачни съобщества на грипа (*Phyllirea latifolia*) с ксеротермна тревна растителност. Срещат се и малки компактни гори от пърнар (*Q. coccifera*).

В района на Мелнишките пирамиди са установени 113 вида птици. От тях 12 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 49 са от европейско природозащитно значение. Мястото осигурява подходящи местообитания за 32 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 26 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Мелнишките пирамиди са от световно значение като представителен район за Средиземноморския биом. Тук се срещат 5 биомно ограничени вида, характерни за този биом – черноглавата овесарка (*Emberiza melanocephala*), големият маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), испанското каменарче (*Oenanthe hispanica*), червеногушото коприварче (*Sylvia cantillans*) и малкото черноглаво коприварче (*Sylvia melanocephala*). За дебелоклюнатата чучулига (*Melanocorypha calandra*) районът на Мелнишки пирамиди е едно от най-важните гнездови находища в България от значение за Европейския съюз. Районът поддържа представителни за страната гнездови популации на осояда (*Pernis apivorus*), белоопашатия мишелов (*Buteo rufinus*), късопръстата чучулига (*Calandrella brachydactyla*), ястребогушото коприварче (*Sylvia nisoria*), големия маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), червеногърбата сврачка (*Lanius collurio*), горската чучулига (*Lullula arborea*) и пъстрия скален дрозд (*Monticola saxatilis*). Освен дванадесетте вида гнездящи в района грабливи птици, Мелнишките пирамиди редовно се ползват като ловна територия за грабливите птици, гнездящи в южен Пирин.

Местообитанията в Мелнишките пирамиди се влияят от човешки дейности, свързани главно със земеделието, горското стопанство, ползването на водите и развитието на инфраструктурата. Сред най-сериозните въздействия, свързани със земеделието е премахването на естествената растителност и превръщането на пасищата и храсталачните местообитания в обработваеми земи. Пашата на селскостопански животни се осъществява в близост до селищата. Отдалечените от селищата пасища се използват слабо, поради по-малкия брой животни в сравнение с миналото. Това води до изоставяне на земите и обрастване с храсти и дървета на важни за птиците местообитанията. Пашата на кози в горите и храсталаците е причина за влошаване на качеството им. Голите сечи и залесяването с неприсъщи за района видове е причина за промени в горските местообитания. Инвестиционните намерения за строителство на малки ВЕЦ по поречиетата реките Мелнишка, Пиринска Бистрица и притоците им са допълнителна заплаха както за съществуването на крайречните местообитания, така и за общия воден баланс на района. Преки заплахи за птиците се предизвикват от делта- и парапланеризма, браконьерството и вземане на малки от гнездата им, движение на моторни превозни средства извън пътищата (т.нар. "off road"), безконтролно движение на хора и др.

В границите на мястото има само една защитена територия – природна забележителност "Мелнишки пирамиди". Тя е обявена през 1978 г. с цел опазване на уникални земни форми и обхваща 8,5% от територията на зоната. През 1998 г. е определено КОРИНЕ място "Мелнишки пирамиди", поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. То обхваща 16,5% от зоната. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

6. Места (код на мястото BG076)

Площта на мястото е 20421,13 ha. То обхваща долината на едноименната река, като най-северната граница достига до село Места и на североизток включва скалното природно образувание Сватбата. На запад мястото включва най-ниските склонове на Южен Пирин, а на изток – ниските части на склоновете на Западните Родопи. В границите попадат притоците на река Места: Туфча при село Брезница, Канина река при село Гърмен, река Мътница при село Петрелик и река Бистрица при село Абланица. На юг достига до селата Годешево и Беслен и границата с Гърция. Има множество минерални извори при селата Баня, Огняново и Мусомища. Почвите са наносни, делувиални/пролувиални, плитки, канеловидни и смолници в Гоцеделчевската котловина. В мястото влиза и единствения пролом по поречието на реката - Момина клисура. Растителността е формирана от дъбови и дъбово-габърони гори, благунови примесени със средиземноморски елементи и култури от черен и бял бор. По сухите и припечни места се срещат космат дъб, виргилиев дъб (*Q. virgiliana*), храсталаци от червена хвойна (*Juniperus oxcedris*). В крайречната растителност преобладава върбата (*Salix alba*, *Salix fragilis*), тополата (*Populus nigra*, *Populus alba*), черната елша (*Alnus glutinosa*) и чинара (*Platanus orientalis*). Често чинарът образува самостоятелни формации или такива с примеси на черна елша. Значителна част от територията е покрита с пасища и земеделски земи.

В района на Места са установени 125 вида птици. От тях 32 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 56 са от европейско природозащитно значение. Мястото осигурява подходящи местообитания за 51 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 45 са

вписани също в приложение I на Директива 79)409 на ЕС. Мястото е от световно значение като предствителен район за Средиземноморския биом. Тук се срещат 6 биомно ограничени вида, характерни за този биом – планински кеклик (*Alectoris graeca*), голям маслинов присмехулник (*Hippolais olivetorum*), белочела сврачка (*Lanius nubicus*), скална зидарка (*Sitta neumayer*), червеногушо коприварче (*Sylvia cantillans*) и малко черноглаво коприварче (*Sylvia melanocephala*). Места е едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на гнездящите тук бял щъркел (*Ciconia ciconia*), дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*), градинска овесарка (*Emberiza hortulana*) и ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*). Мястото има условия за гнездене и на световно застрашения вид **белошипа ветрушка** (*Falco naumanni*), който също е наблюдаван в района. Тук се поддържат представителни популации на големия маслинов присмехулник и белочелата сврачка. Поречието на Места е миграционен път от регионално значение за грабливи птици, но също така и щъркели, гнездящи в Северозападна България, Сърбия и Румъния. Най-многочислените видове мигриращи птици, установени по поречието на Места са вечерната ветрушка (*Falco vespertinus*) и мишеловът (*Buteo buteo*). Рибарниците, разположени на река Места в близост до град Гоце Делчев са едно от малкото места в Югозападна България за почивка на водолюбивите птици по време на миграция. Те редовно се посещават от блестящият ибис (*Plegadis falcinellus*), голямата бяла чапла (*Egretta alba*), малката бяла чапла (*Egretta garzetta*), малкият горски водобегач (*Tringa glareola*) и др. По време на миграция по долината на река Места се срещат 4 световно застрашени вида – **малък которморан** (*Phalacrocorax pygmeus*), **белоока потапница** (*Aythya nyroca*), **голям креслив орел** (*Aquila clanga*) и **белошипа ветрушка** (*Falco naumanni*).

Долината на река Места е повлияна от земеделието, горското стопанство, ползването на водите и урбанизацията. Сред най-сериозните въздействия от земеделието е премахването на естествената растителност и превръщането на пасищата и храсталачните местообитания в обработваеми земи, както и широката употреба на пестициди и изкуствени торове. Пашата се осъществява в близост до селищата. Отдалечените от селищата пасища не се използват пълноценно, поради малкия брой селскостопански животни в сравнение с миналото. Това води до изоставяне на земите и влошаване на важни за птиците местообитанията. Пашата на кози в горите и храсталаците влошава на качеството на тези местообитания. Голите сечи и залесяването с неприсъщи за района видове са снизили качествата на горските местообитания. Преки заплахи за птиците се предизвикват от катерачеството, делта- и парапланеризма, браконьерството и вземането на малки от гнездата на грабливи птици, движението на моторни превозни средства извън пътищата и др. През последното десетилетие туризмът в района интензивно се развива, което може да доведе до негативни последици за птиците, ако процеса не се регулира. Най-голяма заплаха за местообитанията за водолюбивите птици е пресушаването на рибовъдните басейни в рибарниците край Гоце Делчев. Екстензивният начин на рибопроизводство, който позволява наличието на крайбрежна водолюбива растителност е от значение за запазването на местообитанията, докато интензификацията на рибопроизводството може да доведе до влошаване качествата и унищожаване на важните за птиците местообитания.

По-малко от 1% от територията е поставена под законова защита съгласно националното природозащитно законодателство, като има само 2 природни забележителности, обявени през 1976 г. за опазване на скални образувания. Мястото до голяма степен се припокрива с територията на три КОРИНЕ места, определени през 1998 г., поради европейското им значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 г. територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

7. Пирин (код на мястото BG056)

Площта на мястото е 79245,15 ha. То се намира в Югозападна България между долината на река Струма от запад и река Места от изток. Мястото обхваща по-високата част на едноименната планина. На север седловината Предел го разделя от Рила, а на юг територията му се простира до Парилска седловина. Територията му изцяло обхваща Национален парк "Пирин". В морфографско отношение планината се разделя на три дяла: северен, среден и южен. Основното било е с направление северозапад-югоизток и се представлява главният водораздел между реките Струма и Места. Планината се характеризира със заострени върхове и стръмни и урвести склонове. Най-старите скални комплекси в нея са метаморфни гранитогнайси, кристалинни шисти и мрамори. Около 62% от площта и е заета от палеозойски и мезозойски гранити и гранитоподобни скали. Варовиковата, включително на мраморизирани варовици част е най-богата на еднемични растителни видове. На територията на Пирин има 186 езера, повечето от които с глациален произход, разположени по дъната на терасираните циркусни склонове на надм. в. 2000 - 2715 м. От почвите преобладават кафявите горски и

планинските тъмноцветни горски, по-малки площи заемат планинско ливадните и хумусно-карбонатните. Пирин планина е покрита основно с гори (71%) и високопланински ливади и открити пространства (10%). Субалпийския пояс също е напълно развит с широко разпространение на формации от клек, сибирска хвойна (*Juniperus communis nana*), балканският зановец (*Chamaecitissus absinthoides*), синя боровинка (*Vaccinium uliginosum*), пенцесова власатка (*Festuca penzesii*) и мощна власатка (*Festuca valida*). Растителността в планинските езера е представена от езерен изоетес (*Isoetes lacustris*), теснолистна ежова главица (*Sparagnum angustifolium*) и др. Иглолистният пояс е представен от съобщества на смърча, бялата мура и белия бор върху силикатни терени и от формации на черна мура и черен бор върху мраморни терени. На надморска височина 900-1000 и 1000-1600 м. преобладават буквите. На по-ниска надморска височина преобладават широколистните гори от горун (*Quercus dalechampii*), обикновен габър (*Carpinus betulus*) и мизийски бук (*Fagus moesiaca*). Флората на Пирин включва 2000 вида растения, което е близо 50% от всички растителни видове описани в България.

Пирин е представително място за комплекс от видове, характерни за високопланинските безлесни зони и за естествените иглолистни и букови гори. Тук се срещат 129 гнездящи вида птици, 19 от които са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 44 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашени е 1 вид. Мястото осигурява подходящи местообитания за 31 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 24 са вписани в приложение I на Директива 79)409 на ЕС. Пирин планина е от световно значение като представителен район за алпийския биом, поради срещаните се тук три биомно-ограничени вида, характерни за този биом, от общо 4 описани за България - скалолазката (*Tichodroma muraria*), жълтоклюната гарга (*Pyrrhocorax graculus*) и алпийската завирушка (*Prunella collaris*), представена тук с ендемичния подвид *P. s. subarina*. Тя е едно от най-ценните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на лещарката (*Bonasa bonasia*), врабчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), трипръстия кълвач (*Picoides tridactylus*) скалния орел (*Aquila chrysaetos*), глухаря (*Tetrao urogallus*), сокола скитник (*Falco peregrinus*), черния кълвач (*Dryocopus martius*), белогърбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и сивия кълвач (*Picus canus*). Пирин е едно от най-значимите места в Европа за опазването на пъстрия скален дрозд (*Monticola saxatilis*), планинския кеклик (*Alectoris graeca*), керкенеца (*Falco tinnunculus*), червеногръдката (*Erithacus rubecula*), белогушия дрозд (*Turdus torquatus*), пойния дрозд (*Turdus philomelos*) и жълтоглавото кралче (*Regulus regulus*).

Пирин планина е заобиколена от селища в които бързо се развива отдиха и туризма. Природата ѝ е уязвима от горско-стопанските дейности и развитието на туризма, особено от мащабни строителни дейности. Горските местообитания са силно застрашени от интензивния дърводобив извън Националния парк Пирин, както и от незаконни сечи на цялата територия. Голям проект за разширяване на ски комплекса и изграждане на поддържащи го съоръжения в една от най-ценните части на планината в близост до Банско причини мащабно унищожаване на столетни гори главно от бяла мура. Нови инвестиционни проекти за по-малки ски комплекси са залегнали в регионалните планове за развитие на селищата около Пирин. Развитието на ски туризма е най-сериозната заплаха както за горските така и за алпийските местообитания. Вече на практика е доказано, че този вид туризъм може да причини унищожаване на местообитания на големи територии и значително да влоши качеството на местообитанията на още по-големи територии. Основна заплаха за птиците в Пирин е унищожаването и разпокъсването на местообитанията им. Преки заплахи за птиците са браконьерството (отнемането на малки и на яйца от гнездата на грабливите птици, отстрелване на грабливи птици, сови и кокошеви); компроментиране на гнезденето при обезпокояване на птиците от дейности като алпинизъм, делта-планеризъм, движение извън разрешените пътеки, движение с моторни превозни средства (включително т.нар. "off road") и други. Потенциална заплаха както за птиците в Южен Пирин, така и за местообитанията им е изграждането на ветроенергийни паркове. Такива паркове ще ограничат достъпа на грабливите птици до ловните им територии. Те ще затруднят предвижването и ще предизвикват директно избиване на птици.

Половината от територията на предложената защитена зона е поставена под законова защита чрез обявяването на националния парк "Пирин". Той е обявен през 1962 г. с цел опазване на саморегулиращи се екосистеми, които притежават значително биологично разнообразие, съобщества и местообитания на редки и застрашени видове. Хабитатното разнообразие на Пирин е изключително голямо – 72 типа (по класификацията на CORINE). От тях 27 са включени в приложение 1 на Директивата за опазването на естествените местообитания на дивата флора и фауна (92/43/ЕЕС) като застрашени на територията на Европа. Високопланинските ливади в парка се явяват едни от най-важните елементи на

еталонните комплексни местообитания на дребните бозайници. През 1983 г. националният парк е признат от UNESCO за обект на Световното културно и природно наследство. Паркът включва два резервата – “Баюви дупки – Джинджирица”, обявен през 1934 г. и “Юлен” – обявен през 1994 г. Първият от резерватите е обявен от UNESCO за биосферен резерват през 1977 г. По-голямата част от територия на Пирин планина е определена за КОРИНЕ място през 1998 г., поради европейското и значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

8. Рила (код на мястото BG055)

Площта на мястото е 143733,01 ha. То се намира в Югозападна България на около 70 км от София. Мястото обхваща над 50% от едноименната планина. В границите му изцяло попадат Национален парк “Рила” и Природен парк “Рилски манастир”. В геоложко отношение Рила не се характеризира с голямо разнообразие. По-голямата част от скалите са стари метаморфни, интрузивни - южнобългарски гранити, а в периферните и по-ниски части на мястото се срещат седименти – палеогенни, плиоценски и кватернерни наслаги. Почвите са предимно кафяви горски, планински горски, тъмноцветни и планински ливадни с маломощен хумусен хоризонт. На територията на Рила са разположени около 140 ледникови езера и няколко язовира. От нея извира реките Искър, Марица и Места. Тук се формира значителна част от националния воден ресурс. Рила планина е покрита основно с гори (46%) и високопланински местообитания (51%). Около 90% от представените тук екосистеми са с естествен произход. В Рила се срещат 1400 вида висши растения. В алпийската зона са представени множество ливадни съобщества. В субалпийската зона са широко разпространени клекът, сибирската хвойна (*Juniperus communis* nana), обикновената боровинка и картълът. Поясът на иглолистните гори е представен от формации на бялата мура, смърча, белия бор и елата. В широколистните гори преобладава букът. Срещат се и смесени буково-иглолистни гори.

Рила планина е представително място за комплекс от видове, характерни за високопланинските безлесни зони и за иглолистните и буковите гори. Тук се срещат 130 вида гнездящи птици, 20 от които са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 41 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашен е 1 вид. Мястото осигурява подходящи местообитания за 23 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 20 са вписани също в приложение I на Директива 79)409 на ЕС. Рила е от световно значение като представителен район за алпийския биом, поради срещаните се тук три биомно-ограничени вида от общо 4 описани за България - скалолазката (*Tichodroma muraria*), жълтоклюната гарга (*Pyrhrocorax graculus*) и алпийската завирушка (*Prunella collaris*), представена тук с ендемичния подвид *P. c. subarina*. Тук се срещат най-многочислените популации в страната на врабчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*), пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*) и трипръстия кълвач (*Picoides tridactylus*). Рила е едно от най-ценните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на тези видове, както и за скалния орел (*Aquila chrysaetos*), глухаря (*Tetrao urogallus*), сокола скитник (*Falco peregrinus*), черния кълвач (*Dryocopus martius*), белогърбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*), козодоя (*Caprimulgus europaeus*) и лещарката (*Bonasa bonasia*). На европейско равнище районът е от значение за опазването на пъстрия скален дрозд (*Monticola saxatilis*), червеногръдката (*Erithacus rubecula*), чинката (*Fringilla coelebs*), въртошийката (*Jynx torquilla*), белоушия дрозд (*Turdus torquatus*), пойния дрозд (*Turdus philomelos*), коса (*Turdus merula*), жълтоглавото кралче (*Regulus regulus*), черноглавото коприварче (*Sylvia atricapilla*) и обикновеното конопарче (*Carduelis cannabina*).

Местообитанията в Рила планина се влияят основно от човешките дейности, свързани с горското стопанство, развитието на туризма и ползването на водите. Горските местообитания са силно повлияни от интензивните горско-стопански мероприятия извън двата парка, както и от умишлени опожарявания на горите. В планината е построена система от тунели за прехвърляне на води от един водосборен басейн към друг. Водите под 2000 м.н.в. са до голяма степен уловени в тази система, което влияе неблагоприятно върху горските екосистеми. Значително въздействие върху високопланинските ливади оказват туризмът и събирането на медицински растения и билки. Големи инвестиционни проекти за изграждане на ски курорти и поддържащите ги съоръжения поставят под заплаха от пълно унищожаване на качествени горски местообитания и на високопланински ливади и пасища. Със спирането на пашата в субалпийската зона е започнала сукцесия на храсталациите и иглолистните гори. Преки заплахи за птиците са браконьерството (отнемането на малки и на яйца от гнездата на грабливите птици, отстрел на дневни и нощни грабливи птици, лещарка и глухар); компроментиране на гнезденето при обезпокояване на птиците от алпинизма, делта-планеризма, движение извън

разрешените пътеки на резерватите, движение с моторни превозни средства (включително т.нар. "off road") и други.

За сега 75 % от територията на мястото е поставена под законова защита съгласно националното природозащитно законодателство. В Рила е разположен най-големият национален парк в България с обща площ 81 046 ха и 19 898,7 ха резерватна територия. 90% от екосистемите в района са естествени. В Национален парк "Рила" са представени 60 типа хабитати, според класификацията CORINE. От тях 29 са с високо консервационно значение и фигурират в Списъка на застрашените хабитати, изискващи специални мерки за опазване, според Директивата за хабитатите на Европейския съюз и Резолюция 4, свързана с нея. Природният парк "Рилски манастир" е бил част от Народен парк "Рила" (с площ 107923 ха) до 1998 г., но в съответствие с Плана за управление има същия строг режим, както националният парк. Националният парк "Рила" и природният парк "Рилски манастир" включват 5 резервата – "Централен Рилски", "Ибър", "Риломанастирска гора", "Парангалица" и "Скакавица". Резерватите "Централен Рилски"(в частта си "Маричини езера") и "Парангалица" са обявени от UNESCO за биосферни резервати през 1977. В границите на мястото се включват и две малки по площ защитени територии – природна забележителност "Черната скала" и Защитена местност "Пленщица". Рила е определена за КОРИНЕ място през 1998 г., поради европейското и значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

9. Рупите (код на мястото BG098)

Площта на мястото е 8837,25 ha. То обхваща долината на река Струма, южно от град Сандански до границата с Гърция. В границите влиза част от Марикостиновската котловина. Преобладават нанонските почви по поречието на реката, смолници, делувиялни/пролувиални, плиткови почви. В близост до село Рупите има скални масиви, а също и минерални извори. Релефът е на места хълмист и преобладаващо равнинен. Климатът е преходно средиземноморски. Тук се намира единствената крайречна заливна гора в българския участък на река Струма, съставена главно от бяла топола. Срещат се редки растителни видове, като многоцветния първотрицетум (*Parvotricetum myrianthum*), вебиев бадем (*Amygdalus webbi*), обикновения дракункулус (*Dracunculus vulgaris*), широколистния мразовец (*Colchicum bivonae*). Преобладават откритите пространства – земеделски земи и пасища. Значителни територии са заети от храсталаци, като преобладават смесените храсталаци от драка (*Paliurus spina-cristi*) и червена хвойна (*Juniperus oxcedrus*) или от червена хвойна в съчетание с ксеротермни тревни формации. На места има редки широколистни гори, предимно от космат дъб и виргилиев дъб (*Q. virgiliana*) със средиземноморски елементи (Бондев, 1991).

В района на Рупите са установени 141 вида птици. От тях 33 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 63 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашени са 2 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 56 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 52 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Рупите са едно от най-важните места в България от значение за Европейския съюз за опазването на гнездящите тук късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), орел змияр (*Circaetus gallicus*) и белия щъркел (*Ciconia ciconia*). В района поддържа представителни за страната популации на големия маслинов присмехулик (*Hippolais olivetorum*), белочелата сврачка (*Lanius nubicus*) и черночелата сврачка (*Lanius minor*). По време на миграция и зимуване тук се среща и световно застрашения **малък корморан** (*Phalacrocorax pygmaeus*).

Рупите е място, разположено в сравнително гъсто населен район с интензивно земеползване. То се влияе от човешки дейности, свързани със земеделие, горско стопанство, управление на водите, урбанизация и развитие на инфраструктурата. Основните заплахи, свързани с управлението на водите са коригиране на коритото на река Струма и пресушаване на съседните и територии. Това води до разрушаване на влажните зони и свързаните с тях местообитания, понижаване нивото на подпочвените води и допълнително засушаване на района. Инвестиционните намерения за изграждане на малки ВЕЦ по поречието на реките Лебница и Струма допълнително водят до разрушаване на речни местообитания и изменение във водния баланс на района. Изсичането на крайречните гори по поречието на Струма, както и незаконните сечи ще доведат до пълното унищожаване на тези местообитания и ще ограничат възможностите на късопръстия ястреб да намира подходящи места за гнездене. Поради съществуването на голям граничен контролно-пропускателен пункт, както и на популярни религиозни места в границите на мястото, в последните години се наблюдава усилено застрояване на територията. Повечето от строителните дейности не се съобразяват с природната стойност на мястото и предизвикват разпокъсване, нарушаване и дори

унищожаване на ценни местообитания. На много места и особено покрай пътищата съществуват незаконни сметища. Основните заплахи за птиците във влажните зони на територията на Рупите, основно рибарниците, са умишленото избиване на рибоядните птици и **видрата**.

На този етап 1,3 % от територията е поставена под защита съгласно националното природозащитно законодателство. В границите на Рупите попада една защитена местност, носеща същото име, обявена през 1980 г. и една природна забележителност – “Кожуха”, обявена през 1975 г. Около 3 % от територията се припокрива с КОРИНЕ място Малкия Кожух, определено през 1998 г., поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

10. Славянка (код на мястото BG078)

Площта на мястото е 19446,67 ha. То се намира в Югозападна България, Южно от Пирин. Границите на мястото следват орографските граници на едноименната планина, като е обхваната и част от Южен Пирин на север от Голешевска река и част от западните склонове на планината Стъргач. Северната границата преминава южно от селата Садово, Тешово и Голешово, на изток съвпада с пътя от Садово за граничен пункт Илинден, а на запад достига до село Петрово. Южна граница е държавната с Гърция. Най-високият връх на планината е Гоцев връх (2242м.). Славянка е изградена от протерозойски метаморфозирани варовици и мрамори, което е причина теренът на планината да е типично карстов. Поради това тя е бедна на повърхностно течащи води, но за сметка на това в подножието и има многобройни карстови извори. Тази особеност в геоложкия и строеж, географското и разположение и климата в района създават условия за развитие на планинско-средиземноморска природа. В Славянка се наблюдават почти всички растително-географски пояси характерни за България. В подножието на планината ксеротермния дъбов пояс е съставен главно от вторични гори, както и храсталаци от келяв габър. Над тях се простират горите от мизийски бук (*Fagus moesiaca*) и воден габър (*Ostrya carpinifolia*), както и обширни гори от черен бор. Срещат се и съобщества на царборисовата ела (*Abies borisii-regis*). В иглолистния пояс на планината има гори от черна мура, типични за варовиковите планини в южните и западните части на Балканския полуостров. Над горната граница на гората са формирани предимно субалпийски храстови и тревни съобщества, също типични за тези планини. Срещат се и вечнозелени растения. Голям е броят и на средиземноморските и субсредиземноморски видове от безгръбначната и гръбначна фауна.

Поради разнообразието на местообитания районът на Славянка се характеризира с разнообразие на орнитофауната, като се срещат както птици типични за високопланинските местообитания, така и такива, характерни за равнинните местообитания със средиземноморско влияние. Установени са 134 вида птици, от които 21 са включени в Червената книга на България. От срещаните се видове 53 са от европейско природозащитно значение. Като световно застрашен е 1 вид – **ливадният дърдавец** (*Crex crex*), срещащ се в ниските части на планината. Мястото осигурява подходящи местообитания за 41 вида, включени в приложение 2 на Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита. От тях 33 са вписани в приложение I на Директива 79/409 на ЕС. Славянка е едно от най-важните места в страната за дебелоклюната чучулига (*Melanocorypha calandra*), глухаря (*Tetrao urogallus*) и пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*) гнездящи тук в значими количества. Вrabчовата кукумявка (*Glaucidium passerinum*) и горската чучулига (*Lullula arborea*) имат представителни за страната популации в района. Застрашеният от изчезване в света **ливаден дърдавец** също гнезди в района, макар и с ниска численост.

Районът около Славянка е слабо населен. Местообитанията са уязвими от човешки дейности, свързани с горското стопанство, земеделието и ползването на водите. В резервата “Али-Ботуш” не са разрешени човешки дейности, но контролът върху спазването на режима му е недостатъчен. Извън защитената територия се извършва интензивна горско-стопанска дейност, включително и голи сечи. Премахването на старите умиращи дървета и тези с хралупи, ограничава значително възможностите на кълвачите и совите да намират подходящи места за гнездене и храна. Крайречните гори в ниските части се исичат, което може да доведе до пълното унищожаване на това местообитание и заедно с прекомерното ползване на водите за напояване причинява нарушения във водния режим в района. Сред най-сериозните въздействия, свързани със земеделието е премахването на естествената растителност и превръщането на пасищата и храсталачните местообитания в обработваеми земи, както и широката употреба на пестициди и изкуствени торове. Използват се предимно пасищата в близост до селищата. Останалите пасища не се използват пълноценно, поради намаления брой селскостопански животни в сравнение с миналото. Това води до изоставяне на земите и изчезване на важни за птиците местообитанията. Пашата на кози в горите и храсталаците е

причина за влошаване на техните качества. Преки заплахи за птиците се предизвикват от скалното катерене, делта- и парапланеризма, браконьерството и вземане на малки от гнездата на грабливи птици, неконтролно движение на хора и др. Потенциална заплаха както за местообитанията, така и за птиците в района е изграждането на ветроенергийни паркове. Такива са вече изградени в Гърция, в близост до българската граница и причиняват затруднения в предвижванията на грабливите птици и фрагментация на местообитанията им в района. През последното десетилетие започна развитие на туризма в района, което може да доведе до негативни последици за птиците, ако процесът не е регулиран по подходящ начин. Развитие на инфраструктурата, включително асфалтирането на пътя Парил – Голешево в близост до границата на резервата ще увеличи антропогенния натиск върху територията.

Резерватът "Али-Ботуш" е обявен през 1951 г. за опазване на горски екосистеми, през 1977 е обявен от UNESCO (по програмата "Човек и биосфера") за бисферен резерват. Защитената местност "Павлюва падина" е обявена през 2003 г. за опазване на характерни растителни съобщества с участие на средиземноморски и субсредиземноморски редки и застрашени видове растения. Тези две защитени територии са единствените в границите на мястото, които имат законова защита съгласно националното природозащитно законодателство и обхващат 8.7% от площта му. КОРИНЕ място с името "Славянка" е определено през 1998 г., поради европейското му значение за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място.

В. Защитени видове в Благоевградска област.

В.1. Защитени растения разпространени в Благоевградска област.

Венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris*) – Отглежда се и като декоративно растение, но диворастящо в природата е рядко и защитено.

Двурога пчелица (*Ophrys cornuta*) – Също много красиво цвете от семейството на орхидеите, известна е още и под името **пчела-гълъб**, тъй като в профил цветът ѝ прилича на гълъб, а когато се гледа отпред окраската на цвета ѝ наподобява пчела. Последното е приспособление за привличане на насекоми опрашители.

Обикновен тис (*Taxus baccata*) – Това иглолистно дърво е сред най-бавно растящите, но най-дълго живеещите видове. Намирани са отделни екземпляри на възраст от 3000 - 4000 години. При него е интересно, че и листата, и дървесината са силно отровни, единствено малките червени месести обвивки на семената му са ядливи за животните. Тъй като расте много бавно, неговата дървесина освен отровна е и изключително здрава. Видът е терциерен реликт, т.е. срещал се е на Земята и през терциера и се е запазил до днес непроменен. Използва се и като декоративен вид в паркове и градини.

Родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*) – Това е паразитно растение по корените на дървесни видове. То е напълно без хлорофил и не фотосинтезира, което не му пречи да е забележително и красиво когато цъфти. Растението е бледо розово-лилаво на цвят. Както може да се предположи от наименованието му то се среща в гори.

Славянско котенце (*Pulsatilla slaviankae*) – Изключително красиво растение с много интересни цветове. Отвътре венчелистчетата са розово-цикламени, а отвън са покрити с дълги гъсти копринено нежни власинки. Те дават името му "котенце", тъй като докосването до тях е като погалване на коте.

Пърнар (*Quercus coccifera*) – Това е единственият у нас вечно зелен дъб. Той е преглациален реликт, съществувал е още от преди ледниковия период. Той е типичен средиземноморски вид. У нас като диворастящ вид се среща само в този най-топъл район на България.

Еделвайс (*Leontopodium alpinum*) – В България видът се среща много ограничено само в Пирин и в Средна Стара планина. Пиринските растения са по-малки, а според някои и по-красиви.

Дегенов (пирински) мак (*Papaver degenii*) – пирински ендемит, среща се само в Пирин

Снежно кокиче (*Galanthus nivalis*) – макар и често срещано в домашните градини, кокичето е защитен вид и брането на диворастящи екземпляри от него е забранено

Примери за защитени растения, разпространени в Благоевградска област са:

албански крем (*Lilium albanicum*)

алеписка млечка (*Euphorbia aleppica*)

алпийска зърника (*Rhamnus alpinus*)
 алпийска крехка папрат (*Cystopteris alpina*)
 алпийска мантийка (*Petrorhagia alpina*)
 алпийски дифазиаструм (*Diphasiastrum alpinum*)
 алпийско притцелаго (*Pritzelago alpina*)
 архангеликов лазерпициум (*Laserpitium archangelica*)
 атикска мерендера (*Merendera attica*)
 багрилна айважива (*Alkanna tinctoria*)
 балкански цялолист (*Haplophyllum balcanicum*)
 беласишка люцерна (*Medicago carstiensis*)
 блатен гладиолус (*Gladiolus palustris*)
 блатен звездан (*Lotus uliginosus*)
 блатна лудвигия (*Ludwigia palustris*)
 блекстония (*Blackstonia perfoliata*)
 боасиерова поветица (*Convolvulus boissieri*)
 бодлив паленис (*Pallenis spinosa*)
бодливолистен джел (*Ilex aquifolium*)
 борисов мразовец (*Colchicum borisii*)
 бохемски здравец (*Geranium bohemicum*)
 българско вятърче (*Jasione bulgarica*)
 бъндеришко шапиче (*Alchemilla bandericensis*)
 веленовскиев паче гнездо (*Anchusa velenovskyi*)
величествена осмунда (*Osmunda regalis*)
венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris*)
 водна шилолистка (*Subularia aquatica*)
 вонящо обичниче (*Thalictrum foetidum*)
 вълнеста камбанка (*Campanula lanata*)
 вълнестоцветен клин (*Astragalus dasyanthus*)
 горско вечерниче (*Hesperis sylvestris*)
 горчица телчарка (*Polygala amarella*)
 гризобахова теменуга (*Viola grisebachiana*)
 гръцко плюскавиче (*Silene graeca*)
 гусихиева ведрица (*Fritillaria gussichiae*)
 давидов лопен (*Verbascum davidoffii*)
 далматинска змийска трева (*Goniolimon dalmaticum*)
двурога пчелица (*Ophrys cornuta*)
 дебелолост (*Crassula tillaea*)
дегенов (пирински) мак (*Papaver degenii*)
 делипавлов бадем (*Amygdalus delipavlovii*)
 дракункулус (*Dracunculus vulgaris*)
 дребноцветен кокеш (*Scorzonera parviflora*)
 дребноцветна острица (*Carex parviflora*)
дреновскиева ведрица (*Fritillaria drenovskyi*)
 дългободилест онопордум (*Onopordum bracteatum*)
 дългошпореста теменуга (*Viola delphinantha*)
дървовидна хвойна (*Juniperus excelsa*)
еделвайс (*Leontopodium alpinum*)
 едростълбчест здравец (*Geranium macrostylum*)
 езерен изоетес (*Isoetes lacustris*)
елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii*)
 елина (*Elyna bellardii*)
 енгадинова горчивка (*Gentianella engadinensis*)
есенен спиралник (*Spiranthes spiralis*)
 жабешка дзука (*Juncus ranarius*)
жълта тинтява (*Gentiana lutea*)
звънче (*Soldanella chrysostricta*)
златиста кандилка (*Aquilegia aurea*)
 златна раменка (*Anthyllis aurea*)
 златноцветен гарвански лук (*Gagea chrysantha*)
 златовръх (*Rhodiola rosea*)
 игликоцветна айважива (*Alkanna primuliflora*)
 издънкова мерендера (*Merendera sobolifera*)
източна ведрица (*Fritillaria orientalis*)
 имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii*)
йорданова камбанка (*Campanula jordanovii*)
 йорданово зеле (*Brassica jordanoffii*)
 кабликианова чобанка (*Petasites kablikianus*)
 кадифена поветица (*Convolvulus holosericeus*)
 кахрис (*Cachrys alpina*)
 качулата боянка (*Erysimum comatum*)
 келереров центрантус (*Centranthus kellereri*)
 кладенчово лютиче (*Ranunculus fontanus*)
 клиновидно изтравниче (*Asplenium cuneifolium*)
кожухаров окситропис (*Oxytropis kozhucharovii*)
 коленчесто диво жито (*Aegilops geniculata*)
 корабска гъжва (*Sesleria korabensis*)
 костова тлъстига (*Sedum kostovii*)
 красива теменуга (*Viola speciosa*)
 критска пещарка (*Arenaria cretica*)
 критско плюскавиче (*Silene cretica*)
 кръглолистна вълча ябълка (*Aristolochia rotunda*)
 къдрава горчивка (*Gentianella crispata*)
 къдрава криптограма (*Cryptogramma crispa*)
 късолистна луличка (*Linaria brachyphylla*)
 лепкава дитрихия (*Dittrichia viscosa*)
 липарис (*Liparis loeselii*)
луковична пролетка (*Romulea bulbocodium*)
 лъжеблагороден лопен (*Verbascum pseudonobile*)
 лъскав напръстник (*Digitalis laevigata*)
 магеленска тлъстига (*Sedum magellense*)
 македонско паче гнездо (*Anchusa macedonica*)
 малка мехурка (*Utricularia minor*)
 малка пиринска власатка (*Festuca pirinica*)
 манагетова метличина (*Centaurea mannagettae*)
 междинна аубриета (*Aubrieta intermedia*)
 многогодишна сверция (*Swertia perennis*)
нарцисоцветна съсънка (*Anemone narcissiflora*)

недоразвит липодорум (*Limodorum abortivum*)
 нежен лен (*Linum elegans*)
 нежна аубриета (*Aubrieta gracilis*)
 обикновен анакамптис (*Anacamptis pyramidalis*)
обикновен тис (*Taxus baccata*)
 обикновена малколмия (*Malcolmia orsiniana*)
 оклопова каменоломка (*Saxifraga androsacea*)
 оливиеров минзухар (*Crocus olivieri*)
 остроплоден сминдух (*Trigonella spicata*)
 парилска метличина (*Centaurea parilica*)
 паяковидна пчелица (*Ophrys mammosa*)
 персийска морина (*Morina persica*)
петковия (*Petkovia orphanidea*)
петниста тинтява (*Gentiana punctata*)
 пиренейска теменуга (*Viola pyrenaica*)
 пиринска мащерка (*Thymus perinicus*)
 пиринска метлица (*Poa pirinica*)
 пиринска пещарка (*Arenaria pirinica*)
 пиринска теменуга (*Viola perinensis*)
 пирински късокрак (*Festucopsis sancta*)
пиринско лале (*Tulipa pirinica*)
 пиринско шапиче (*Alchemilla pirinica*)
плаваща лейка (*Salvinia natans*)
планински божур (*Trollius europaeus*)
 подземноплоден уров (*Vicia amphicarpa*)
 подуточашков клин (*Astragalus physocalyx*)
 полегнала луличка (*Lindernia procumbens*)
 простолистна дялянка (*Valeriana simplicifolia*)
пърнар (*Quercus coccifera*)
 равненска кандра (*Erianthus ravennae*)
 разпростряно еньовче (*Galium demissum*)
 регенсбургски зановец (*Chamaecytisus ratisbonensis*)
 ресничест дебелец (*Sempervivum ciliosum*)
 рилска теменуга (*Viola orbelica*)
родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*)
родопско лале (*Tulipa rhodopea*)
родопско омайниче (*Geum rhodopaeum*)
 родопско омразниче (*Onosma rhodopea*)
 румелийски тръбоцвет (*Trachelium rumelianum*)
 светииваново подрумиче (*Anthemis sancti-johannis*)

серапиас (*Serapias vomeracea*)
 сибирски див тютюн (*Ligularia sibirica*)
 скален иберис (*Iberis saxatilis*)
 скална острица (*Carex rupestris*)
 скално секирче (*Lathyrus saxatilis*)
славянско котенце (*Pulsatilla slaviankae*)
снежно кокиче (*Galanthus nivalis*)
 сребролистен пащърнак (*Pastinaca argyrophylla*)
 стоянова айважива (*Alkanna stojanovii*)
 стоянова мишовка (*Minuartia stojanovii*)
 стоянова теменуга (*Viola stojanovii*)
 стрибърнов игловръх (*Alyssum stribrnyi*)
 стрибърнова айважива (*Alkanna stribrnyi*)
 суха телчарка (*Polygala acarnanica*)
 сърцевиден тайник (*Listera cordata*)
 съчленен коринефорус (*Corynephorus divaricatus*)
 татарски гониолимон (*Goniolimon tataricum*)
 тесалийска мантийка (*Petrorhagia thessala*)
 трансилванска камбанка (*Campanula transsilvanica*)
 трилистна богородична лъжичка (*Menyanthes trifoliata*)
 триумфетово подрумче (*Anthemis triumfeti*)
 урумов кривец (*Chondrilla urumoffii*)
 урумов окситропис (*Oxytropis urumovii*)
 фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandicoburgii*)
халерова иглика (*Primula halleri*)
 химантоглосум (*Himantoglossum caprinum*)
 хоботниче (*Rhynchocorys elephas*)
 хълмов гониолимон (*Goniolimon collinum*)
 хълмова гъшарка (*Arabis collina*)
 цоликоферова тлъстига (*Sedum zollicoferi*)
червена съсънка (*Anemone pavonina*)
 черен емпетрум (*Empetrum nigrum*)
черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*)
 четинеста звъника (*Hypericum setiferum*)
 четирилистно разковниче (*Marsilea quadrifolia*)
 чуплива ефедра (*Ephedra fragilis*)
 широколистен мразовец (*Colchicum bivonae*)
 шкорпилова ведрица (*Fritillaria skorpilii*)
 шутлевортов папур (*Typha schutleworthii*)
 южна сладка папрат (*Polypodium cambricum*)
южно лале (*Tulipa australis*)

В.2.Защитени животни разпространени в Благоевградска област.

Някои от видовете срещащи се в Струмско-Местенския район се срещат у нас само тук. Такава са:

Котешка змия (*Telescopus fallax*)
Планинска мишка (*Apodemus mystacinus*)

Защитени видове животни, разпространени в Благоевградска област са:

Балканска (сирийска) чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus*) – застрашен подвид жаба, силно уязвим от антропогенни въздействия. Разпространен в България край река Дунав

(Свищов, Белене), Черноморското крайбрежие, южно от нос Емине, в Петричко- Санданското поле, село Марково (Пловдивски окръг) и Елхово.

Каспийска (южна) блатна костенурка (*Mauremys rivulata*) – застрашен подвид. Разпространен в Струмската долина, блатата североизточно и югозападно от Свиленград, Източни Родопи и Южното Черноморско крайбрежие.

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) – **виж в общата част тема Ж.2**

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*) – **виж в общата част тема Ж.2**

Змия червейница (*Typhlops vermicularis vermocularis*) – рядък вид, уязвим от антропогенни въздействия. Разпространението и е типично спорадично: Струмската долина, около втория топъл извор по пътя от село Варвара (Пазарджишко) за Велинград, Харманли, Любимец, село Надежден (Хасковско), Свиленград, село Мандрица (Кърджалийско), Черноморското крайбрежие южно от Созопол и брегът срещу Змийския остров при устието на река Ропотамо.

Леопардов смок (*Elaphe situla*) – застрашен вид, силно уязвим от антропогенни въздействия. Разпространен спорадично в Струмската долина, селата Горна Брезница и Струмяни- кв.Микрево. Среща се на хълма Кужух.

Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata quatuorlineata*) – застрашен подвид, силно уязвим от антропогенни въздействия. В България се среща в Струмската долина (около Кресна и Кресненското ханче, с.Горна Брезница, по пътя от Кресна за с.Влахи, гара Струмяни между гр.Сандански и с. Лиляново, вулканичния рид Кожух, Петрич, с.Лозеница при Мелник).

Смок мишкар (*Elaphe longissima*) – застрашен вид у нас и в границите на ареала си. Обитава предимно влажни гористи места или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Най-многоброен е в стари разредени гори в ниско- и среднопланинските места (Беласица, Малешевска планина, Източна Стара планина, Станджа).

Котешка змия (*Telescopus fallax*) – много рядък предимно нощно активен вид. Нарича се така поради тясната вертикална зеница на окото, подобна на тази на котките, а според изтъкнатия наш херпетолог Владимир Бешков – и поради пъстрото си тяло, напомнящо котешка опашка. У нас се среща в най-топлите южни райони на Югозападна България – в Санданско-Петричката котловина, където обитава каменисти припечни склонове, голи или обрасли с храсталаци. Сравнително най-многобройна е по вулканичния рид “Кожух”. Отровните ѝ зъби са разположени в задния край на горната челюст, поради което за човека е абсолютно безопасна. Когато е застрашена, хапе, но общо взето е плашлива змия, която бърза да се скрие в случай на опасност. Защитена е според българското природозащитно законодателство, както и по силата на редица международни природозащитни конвенции, които България е ратифицирала. Дори само улавянето ѝ се смята за неотстранима щета върху природата.

Снежна чинка (*Montifringila nivalis*) – среща се у нас само във високите части на Пирин

Ливаден дърдавец – световно застрашен вид, има райони на гнездене на вида в орнитологично важни места “Бобошево”, “Кочериново” и “Славянка” (виж в Обща част тема Ж.3/1 и в Специална част теми Б.4./ 1, 3 и 10), видът се среща също в орнитологично важно място “Кресна” (виж в Специална част тема Б.4./ 4)

Белошипа ветрушка – световно застрашен вид, наблюдаван е в района на орнитологично важно място “Места” (виж в Обща част тема Ж.3/ 9 и в Специална част тема Б.4/ 6)

Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*) – едни от най-важните места в България за опазване на вида са ОВМ “Рупите” и ОВМ “Кресна”, като Кресна е едно от най-важните места за гнездене на вида в България, (виж в Специална част тема Б.4/ 9 и 4)

Орел змияр (*Circaetus gallicus*) – едно от най-важните места за опазване на вида в България и от значение за опазването му в Европа е ОВМ “Рупите”, което е и място за гнездене на вида (виж в Специална част тема Б.4/ 9)

Скален орел (*Aquila chrysaetos*) – едно от най-важните места за опазване на вида в България и от значение за опазването му в Европа е Пирин

Сокол скитник (*Falco peregrinus*) – едно от най-важните места за опазване на вида в България и от значение за опазването му в Европа е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Керкенец (*Falco tinnunculus*) – едно от най-значимите места в Европа за опазването на вида е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Обикновен мишелов (*Buteo buteo*) – масово разпространен вид в района на ОВМ "Места"

Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*) – представителни за страната гнездови популации на вида има в ОВМ "Мелнишки пирамиди"

Малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*) – по време на миграция се наблюдава в орнитологично важни места "Места" и "Рупите" (виж в Обща част тема Ж.3/ 4 и в Специална част тема Б.4/ 6 и 9)

Белоока потапница (*Aythya nyroca*) – световно застрашен вид, по време на миграция се наблюдава в орнитологично важно място "Места" (виж в Обща част тема Ж.3/ 2 и в Специална част тема Б.4/ 6)

Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*) – едни от най-значимите места в България за вида са планините Пирин и Славянка (виж в Специална част тема Б.4/ 7 и 10)

Врабчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*) – едно от най-значимите места в България за вида е Пирин, но видът се среща със значима популация и на Славянка (виж в Специална част тема Б.4/ 7 и 10)

Глухар (*Tetrao urogallus*) – едни от най-значимите места в България за вида са планините Пирин и Славянка (виж в Специална част тема Б.4/ 7 и 10)

Лещарката (*Bonasa bonasia*) – едно от най-ценните места в България за опазване на вида е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Планински кеклик (*Alectoris graeca*) – едно от най-значимите места в Европа за опазването на вида е Пирин, но видът в областта се среща още в ОВМ "Места" и ОВМ "Кресна" (виж в Специална част теми Б.4/ 4, 6 и 7)

Бял щъркел (*Ciconia ciconia*) – едни от най-важните места в България за опазване на вида са ОВМ "Рупите" и ОВМ "Места" (виж в Специална част тема Б.4/ 6 и 9)

Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*) – застрашен вид, по време на миграция се наблюдава в ОВМ "Места"

Планински трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*) – реликтен подвид, среща се само в Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Чернен кълвач (*Dryocopus martius*) – едно от най-важните места за опазване на вида в България и от значение за опазването му в Европа е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Жълтоклюна гарга (*Pyrrhocorax graculus*) – от световно значение като представителен район за вида е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Скалолазка (*Tichodroma muraria*) – едно от най-важните места за опазване на вида в България и от значение за опазването му в Европа е Пирин (виж в Специална част тема Б.4/ 7)

Голям маслинов присмехульник (*Hippolais olivetorum*) – биомно ограничен вид, в Благоевградска област се среща в ОВМ "Кресна", ОВМ "Рупите", ОВМ "Мелнишки пирамиди" и ОВМ "Места", като Кресна е едно от най-важните места за гнездене на вида в България. (виж в Специална част теми Б.4/ 5, 6 и 9)

Дебелоклюна чучулига (*Melanocorypha calandra*) – едни от най-важните места в България за опазване на вида са ОВМ "Мелнишки пирамиди", Славянка и ОВМ "Места", като районът на Мелнишки пирамиди е едно от най-важните гнездови находища в България от значение за Европейския съюз (виж в Специална част тема Б.4/ 5, 6 и 10)

Дива коза (*Rupicapra rupicapra*) – застрашен вид среща се във високите части на Пирин, Рила, Стара планина и Родопите. Четирите изолирани и малочислени популации в страната са

застрашени от генетично израждане. Правят се опити за възстановяване на популация на вида и в ПП "Витоша". Основен проблем за опазването на вида е браконьерството.

Видра (*Lutra lutra*)

Мечка (*Ursus arctos*) – защитен и рядък вид. В България се среща в Средна Стара планина, Средна и Източна Рила, Пирин, Славянка, Западни Родопи. Отделни животни обитават временно или постоянно Етрополска и Васильовска пл., Ихтиманаска Средна гора, Витоша, Верила, Плана, Влахина и Малашевската планина.

В.3. Защитени вековни или забележителни дървета в Благоевградска област:

1. Белия бор – общ. Разлог (с. Горно Драглище)
2. "Чинар бей" – гр. Гоце Делчев
3. Чинар – общ. Гоце Делчев (с. Корница)
4. Чинар – общ. Гоце Делчев (с. Борово)
5. Чинар – общ. Гърмен (с. Гърмен)
6. Тополите – общ. Гоце Делчев (с. Мусомища)
7. Тополите – общ. Гърмен (с. Дъбница)
8. Чинар при ж.п. спирка "Яворов" – гр. Кресна
9. Чинар при плажа – гр. Сандански
10. Чинар при банята – гр. Сандански
11. Чинар при пощата – гр. Мелник
12. Чинар при моста – гр. Мелник
13. Чинар при площада – общ. Сандански (с. Джигурово)
14. Чинара – гр. Петрич
15. Чинара – общ. Петрич (с. Скрът)
16. Чинар – общ. Петрич (с. Габрене)
17. Кестен – общ. Петрич (с. Гега)
18. Чинар в частен двор – гр. Петрич
19. Полски бряст – в IV осн. училище в гр. Благоевград
20. Дъб благун – общ. Благоевград (с. Горно Хърсово)
21. Дъб в кв. Грамада – гр. Благоевград
22. Група дъбови дървета – 3 бр. – гр. Кресна
23. Група чинари – 8 бр. – общ. Петрич (с. Ключ)
24. Вракуповски дъбици – общ. Струмьани (с. Вракуповица)
25. Пашовия дъб – общ. Струмьани (с. Палат)
26. Дъб цер – общ. Благоевград (с. Падеш)
27. Дъб благун – общ. Благоевград (с. Горно Хърсово)
28. Чинар – общ. Сатовча (с. Годешево)
29. Чинар – общ. Струмьани (с. Илинденци)
30. Десет броя бял борови и смърчови дървета – общ. Якоруда (с. Абгьовци)
31. Чинар – общ. Сандански (с. Лешница)

Г. Видове от Червената книга, разпространени в Благоевградска област.

Г.1. Растения от Червената книга, разпространени в Благоевградска област.

Г.1.1. Застрашени растения разпространени в Благоевградска област.

Примери за застрашени растения, разпространени в Благоевградска област са:

албански крем (*Lilium albanicum*)
алиониева гъшарка (*Arabis allionii*)
алпийска зърника (*Rhamnus alpinus*)
алпийска крехка папрат (*Cystopteris alpina*)
алпийска мантийка (*Petrorhagia alpina*)
алпийска язовка (*Bartsia alpina*)
алпийски дифазиаструм (*Diphasiastrum alpinum*)
алпийско лъжичниче (*Armeria alpina*)
апенински очиболец (*Potentilla apennina*)
атикска мерендера (*Merendera attica*)
атоска рупа (*Draba athoa*)
балкански цялолист (*Haplophyllum balcanicum*)
балкански шпорец (*Delphinium balcanicum*)
балканско шапиче (*Alchemilla catachnoa*)
банатска телчарка (*Polygala hospita*)
белардиев жиловлек (*Plantago bellardii*)
битинийска дрипавка (*Crepis bithynica*)
битинийско глухарче (*Taraxacum bithynicum*)
блатна лудвигия (*Ludwigia palustris*)
блатно дренче (*Callitriche palustris*)
блекстония (*Blackstonia perfoliata*)
боасиерова поветица (*Convolvulus boissieri*)
бодливолистен джел (*Ilex aquifolium*)

бохемски здравец (*Geranium bohemicum*)
буниум (*Bunium ferulaceum*)
български рожец (*Cerastium bulgaricum*)
българско живениче (*Scrophularia bulgarica*)
българско шапиче (*Alchemilla bulgarica*)
валерандов самолус (*Samolus valerandii*)
ванерово скалниче (*Symphandra wanneri*)
веленовскиеве плюскавиче (*Silene velenovskyana*)
венерин косъм (*Adiantum capillus-veneris*)
влакнест миризлив бупен (*Sideritis lanata*)
влакнеста мотовилка (*Valerianella eriocarpa*)
водна шилолистка (*Subularia aquatica*)
върбинков конски босилек (*Salvia verbenasa*)
гола гъшарка (*Arabis jacquinii*)
горско вечерниче (*Hesperis sylvestris*)
горчива телчарка (*Polygala amarella*)
грахова глушина (*Vicia pisiformis*)
грациозно шапиче (*Alchemilla gracillima*)
гребенест хипомаратрум (*Hippomarathrum cristatum*)
гризебахова теменуга (*Viola grisebachiana*)
гръцки кимион (*Carum graecum*)
гръцко плюскавиче (*Silene graeca*)

далматинска змийска трева (*Goniolimon dalmaticum*)
 дантониаструм (*Danthoniastrum compactum*)
дегенов (пирински) мак (*Papaver degenii*)
 делипавлов бадем (*Amygdalus delipavlovii*)
 диоскоридова дялянка (*Valeriana dioscoridis*)
 дребна камбанка (*Campanula cochlearifolia*)
 дребно огнивче (*Anagalis minima*)
 дребноцветен кокеш (*Scorzonera parviflora*)
 дреновскиев карамфил (*Dianthus drenowskyanus*)
дреновскиева ведрица (*Fritillaria drenovskyi*)
 дъгостълбчесто паче гнездо (*Anchusa stylosa*)
 дълговлакнеста теменуга (*Viola orphanidis*)
 дългошпореста теменуга (*Viola delphinantha*)
еделвайс (*Leontopodium alpinum*)
 едностранна вулпия (*Vulpia unilateralis*)
 едрокоренищно глухарче (*Taraxacum megalorrhizon*)
 едростълбчест здравец (*Geranium macrostylum*)
 едроцветно секирче (*Lathyrus grandiflorus*)
 езерен изоетес (*Isoetes lacustris*)
 енгадинова горчивка (*Gentianella engadinensis*)
 есенен спиралник (*Spiranthes spiralis*)
 еснолистна жова главичка (*Sparganium angustifolium*)
 етненска тлъстига (*Sedum aetnense*)
 ехинофора (*Echinophora sibthorpiana*)
 жабешка дзука (*Juncus ranarius*)
 жерардова урока (*Bupleurum gerardi*)
 жешля (*Acer heldreichii*)
 жлезист гръмотрън (*Ononis adenotricha*)
 звездолен (*Asterolinon linum-stellatum*)
 зеленоцветно шапиче (*Alchemilla viridiflora*)
златиста кандилка (*Aquilegia aurea*)
 игликоцветна айважива (*Alkanna primuliflora*)
 издута водна леща (*Lemna gibba*)
 издънкова мерендера (*Merendera sobolifera*)
източен чинар (*Platanus orientalis*)
източна ведрица (*Fritillaria orientalis*)
 йовибарба (*Jovibarba heuffelii*)
 йорданово зеле (*Brassica jordanovii*)
 кабликианова чобанка (*Petasites kablikianus*)
 каменоломкова мишовка (*Minuartia saxifraga*)
 каринтийска рупа (*Draba carinthiaca*)
 карниолска телчарка (*Polygala carniolica*)
 кахрис (*Cachrys alpina*)
 качулата боянка (*Erysimum comatum*)
 келереров центрантус (*Centranthus kellereri*)
 келерерово великденче (*Veronica kellererii*)
 кернера (*Kernera saxatilis*)
 клиновидно изтравниче (*Asplenium cuneifolium*)
 клинолистен игловръх (*Alyssum cuneifolium*)
 козя власатка (*Festuca rupicola*)
 короноплодна люцерна (*Medicago coronata*)
 костова тлъстига (*Sedum kostovii*)
 красива теменуга (*Viola speciosa*)
 кривоцветно усойниче (*Echium plantagineum*)
 критски ранилист (*Stachys cretica*)
 критски хипохерис (*Hypochaeris cretensis*)
 критско плюскавиче (*Silene cretica*)
 крумово великденче (*Veronica krumovii*)
 кръглолистен прибел (*Smyrnum rotundifolium*)
 кръглолистна вълча ябълка (*Aristolochia rotunda*)
 купанов лук (*Allium cupani*)
 къдрава горчивка (*Gentianella crispata*)
 къдрава криптограма (*Cryptogramma crispa*)
 кълбоплодна люцерна (*Medicago constricta*)
 лазурен здравец (*Geranium coeruleatum*)
 лепкава каменоломка (*Saxifraga ferdinandicoburgi*)
луковична пролетка (*Romulea bulbocodium*)
 лъскав напръстник (*Digitalis laevigata*)
 малка пиринска власатка (*Festuca pirinica*)
 манаетова метличина (*Centaurea mannagettae*)
 маслиноподобно бясно дърво (*Daphne oleoides*)
 междинна аубриета (*Aubrieta intermedia*)
 мека медуница (*Pulmonaria mollis*)
мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*)
 многоцветен кимион (*Carum multiflorum*)
 монпелийска телчарка (*Polygala monspeliaca*)
 напълстена рупа (*Draba korabensis*)
нарцисоцветна съсънка (*Anemone narcissiflora*)
 нарязанолистна мъртва коприва (*Lamium bifidum*)
 недоразвит липодорум (*Limodorum abortivum*)
 нежен лен (*Linum elegans*)
 нежен микропирум (*Micropyrum tenellum*)
 нежна аубриета (*Aubrieta gracilis*)
 низбягващо еньовче (*Galium procurrens*)
ниско бясно дърво (*Daphne sneorum*)
 обикновена малколмия (*Malcolmia orsiniana*)
 обикновена мехурка (*Utricularia vulgaris*)
 обикновена хуеция (*Huetia cynapioides*)
оливиеров минзухар (*Crocus olivieri*)
 панчичев спореж (*Senecio pancicii*)
 панчичева пищялка (*Angelica pancicii*)
 парилска метличина (*Centaurea parilica*)
персийска морина (*Morina persica*)
петковия (*Petkovia orphanidea*)
 пиренейска теменуга (*Viola pyrenaica*)
 пиринска злолетица (*Erigeron uniflorus*)
 пиринска мащерка (*Thymus perinicus*)
 пиринска метлица (*Poa pirinica*)
 пиринска песьчарка (*Arenaria pirinica*)
 пиринска теменуга (*Viola perinensis*)

пирински девесил (*Heracleum angustisectum*)
 пирински късокрак (*Festucopsis sancta*)
пирински чай (*Sideritis scardica*)
 пиринско шапиче (*Alchemilla pirinica*)
 планинска делянка (*Valeriana montana*)
 планинска самодивска трева (*Peucedanum oligophyllum*)
планински божур (*Trollius europaeus*)
 плътна гренландия (*Groenlandia densa*)
 полегнала луличка (*Lindernia procumbens*)
 поречолист лопен (*Verbascum rorripifolium*)
 прицветникова злина (*Barbarea bracteosa*)
 простолистна делянка (*Valeriana simplicifolia*)
 пълзяща телчарка (*Polygala supina*)
пърнар (*Quercus coccifera*)
 равненска кандра (*Erianthus ravennae*)
 раздалченолистна женска папрат (*Athyrium distentifolium*)
 разклонена триния (*Trinia ramosissima*)
 разнолистно омразниче (*Onosma heterophylla*)
 разнолистно шапиче (*Alchemilla heterophylla*)
 разпростряна сибалдия (*Sibbaldia procumbens*)
 ранна тинтявка (*Gentianella praecox*)
 ресничест дебелец (*Sempervivum ciliosum*)
 рилска жълтица (*Leontodon rilaensis*)
рилска теменуга (*Viola orbelica*)
родопска горска майка (*Lathraea rhodopea*)
 родопска мишовка (*Minuartia rhodopea*)
 родопска телчарка (*Polygala rhodopea*)
 родопско великденче (*Veronica rhodopea*)
родопско/крайснежно звънче (*Soldanella rhodopea*)
родопско омайниче (*Geum rhodopeum*)
 румелийски тръбоцвет (*Trachelium rumelianum*)
 светииваново подрумиче (*Anthemis sancti-johannis*)
 сераделовидно клеоме (*Cleome ornithopodioides*)
 серапиас (*Serapias vomeracea*)
 сибторпиева белоочка (*Buglossoides sibthorpiana*)
 силаум (*Silaum silaus*)
 силеров срамник (*Laserpitium siler*)
 синкава триния (*Trinia glauca*)
славянско котенце (*Pulsatilla slaviankae*)
смокиня (*Ficus carica*)
 средиземноморска мишовка (*Minuartia mediterranea*)
 средно наваличе (*Pyrola media*)
 сръбски ранилист (*Stachys serbica*)
старо биле (*Atropa bella-donna*)
 старопланинска козя брада (*Tragopogon balcanicum*)

старопланинска лазаркиня (*Asperula capitata*)
 стенна гъшарка (*Arabis muralis*)
 стефанова рунянка (*Hieracium stefanoffii*)
 стоянова мишовка (*Minuartia stojanovii*)
 стоянова теменуга (*Viola stojanowii*)
стрибърниева каменоломка (*Saxifraga stribrnyi*)
 стрибърнов игловрѣх (*Alyssum stribrnyi*)
 стрибърнова айважива (*Alkanna stribrnyi*)
 стълбчеста аубриета (*Aubrieta columnae*)
 сусамовиден клин (*Astragalus sesameus*)
 суха телчарка (*Polygala acarnanica*)
 тесалийска мантийка (*Petrorhagia thessala*)
трансилванска камбанка (*Campanula transsilvanica*)
 туретиев росопас (*Fumaria thuretii*)
турски червен кантарион (*Centaureum turcicum*)
 тъмнолюспест пелин (*Artemisia eriantha*)
 тънкоцветен жиловлек (*Plantago tenuiflora*)
 урумов кривец (*Chondrilla urumoffii*)
урумов окситропис (*Oxytropis urumovii*)
 уховидно подрумче (*Anthemis auriculata*)
 фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandicoburgii*)
 фибигия (*Fibigia clypeata*)
 френска логфия (*Logfia gallica*)
халерова иглика (*Primula halleri*)
 хибридно паче гнездо (*Anchusa hybrida*)
 хоботниче (*Rhynchocorys elephas*)
 хопеаново глухарче (*Taraxacum hoppeanum*)
 хьойфелова тимянка (*Ferula heuffelii*)
 хьойфелово плюскавиче (*Silene heuffelii*)
 хьофтианово часовниче (*Erodium hoefftianum*)
 червенодръжково шапиче (*Alchemilla erythropoda*)
черен емпетрум (*Empetrum nigrum*)
черноморска ведрица (*Fritillaria pontica*)
 черноморски хипекоум (*Hypocoum ponticum*)
 четирилистно разковниче (*Marsilea quadrifolia*)
 чуждоземен шпорец (*Delphinium peregrinum*)
 шахтиева дрипавка (*Crepis schachtii*)
 широколистен мразовец (*Colchicum bivonae*)
 широколистна кръстатка (*Crucianella latifolia*)
 шпрунерова каменоломка (*Saxifraga spruneri*)
 шутлевортон папур (*Typha schutleworthii*)
 щитовидна мъжка папрат (*Dryopteris pallida*)
 яворкова клопачка (*Rhinanthus javorkae*)

Г.1.2. Редки растения разпространени в Благоевградска област.

Примери за редки растения, разпространени в Благоевградска област са:

азиатска мишовка (*Minuartia mesogitana*)
алепска млечка (*Euphorbia aleppica*)
архангеликов лазерпициум (*Laserpitium archangelica*)
беласишка люцерна (*Medicago carstiensis*)
блатен телиптерис (*Thelypteris thelypteroides*)
блатно кокиче (*Leucojum aestivum*)
бодлив паленис (*Pallenis spinosa*)
борисов мразовец (*Colchicum borisii*)
бъндеришко шапиче (*Alchemilla bandericensis*)
величествена осмунда (*Osmunda regalis*)
вонящо обичниче (*Thalictrum foetidum*)
давидов лопен (*Verbascum davidoffii*)
дебелолит (*Crassula tillaea*)
дракункулус (*Dracunculus vulgaris*)
дребноцветна острица (*Carex parviflora*)
елина (*Elyna bellardii*)
жълта тинтява (*Gentiana lutea*)
имануелова метличина (*Centaurea immanuelis-loewii*)
кадифена поветица (*Convolvulus holosericeus*)
кестен (ядлив) (*Castanea sativa*)
коленчесто диво жито (*Aegilops geniculata*)
лепкава дитрихия (*Dittrichia viscosa*)
лъжеблагороден лопен (*Verbascum pseudonobile*)

магеленска тлъстига (*Sedum magellense*)
малка мехурка (*Utricularia minor*)
обикновен тис (*Taxus baccata*)
оклопова каменоломка (*Saxifraga androsacea*)
остроплоден сминдух (*Trigonella spicata*)
петниста тинтява (*Gentiana punctata*)
подземноплоден уров (*Vicia amphicarpa*)
разпростряно еньовче (*Galium demissum*)
регенсбургски зановец (*Chamaecytisus ratisbonensis*)
родопско лале (*Tulipa rhodopea*)
родопско омразниче (*Onosma rhodopea*)
ръждива острица (*Carex ferruginea*)
сибирски див тютюн (*Ligularia sibirica*)
скално секирче (*Lathyrus saxatilis*)
снежно кокиче (*Galanthus nivalis*)
съчленен коринефорус (*Corynephorus divaricatus*)
татарски гониолимон (*Goniolimon tataricum*)
трилистна богородична лъжичка (*Menyanthes trifoliata*)
хълмова гъшарка (*Arabis collina*)
цоликоферова тлъстига (*Sedum zollicoferi*)
чуплива ефедрa (*Ephedra fragilis*)
южна сладка папрат (*Polypodium cambricum*)

Г.2. Животни от Червената книга, разпространени в Благоевградска област.

Г.2.1. Земноводни от Червената книга, разпространени в Благоевградска област:

Балканска (сирийска) чесновница (*Pelobates syriacus balcanicus*) – застрашен подвид жаба, силно уязвим от антропогенни въздействия. Разпространен в България край река Дунав (Свищов, Белене), Черноморското крайбрежие, южно от нос Емине, в Петричко- Санданското поле, село Марково (Пловдивски окръг) и Елхово.

Г.2.2. Влечуги от Червената книга, разпространени в Благоевградска област.

Каспийска (южна) блатна костенурка (*Mauremys rivulata*) – застрашен подвид – Виж в специалната част тема В.2

Турска боа (*Eryx jaculus turcius*) – застрашен подвид, уязвим от антропогенни въздействия. Разпространението и е спорадично: село Титари (Плевенско), между Сандански и село Лиляново, село Долно Спанчево, Благоевградски окръг, село Първенец (Пловдивско), село Динево (местн. Хухла), Храманли, Свиленград и село Надежден (Хасковско).

Змия червйница (*Typhlops vermicularis vermocularis*) – рядък вид, уязвим от антропогенни въздействия – Виж в специалната част тема В.2

Леопардов смок (*Elaphe situla*) – застрашен вид, силно уязвим от антропогенни въздействия – Виж в специалната част тема В.2

Ивичест смок (*Elaphe quatuorlineata quatuorlineata*) – застрашен подвид, силно уязвим от антропогенни въздействия – Виж в специалната част тема В.2

Смок мишкар (*Elaphe longissima*) – застрашен вид у нас и в границите на ареала си – Виж в специалната част тема В.2

Котешка змия (*Telescopus fallax*) – рядък предимно нощно активен вид – Виж в специалната част тема В.2

Г.2.3. Птици от Червената книга, разпространени в Благоевградска област.

Редки видове птици, разпространени в Благоевградска област са:

Вечерна ветрушка
Пернатонога кукумявка
Скален орел
Черен кълвач

Застрашени видове птици, разпространени в Благоевградска област са:

Белоока потапница	Голяма бяла чапла	Орел змияр
Белоопашат мишелов	Късопръст ястреб	Планински трипръст
Белошипа ветрушка	Лещарка	кълвач
Блестящ ибис	Ливаден дърдавец	Сокол скитник
Глухар	Малък корморан	

Г.2.4. Бозайници от Червената книга, разпространени в Благоевградска област:

Видра Дива коза Мечка

Д. Ендемити, разпространени в Благоевградска област.

Д.1. Балкански ендемити в Благоевградска област. Представители.

Сред висшите растения в Благоевградска област има около 200 балкански ендемита, което е около 2/3 (около 67 %) от всички, срещащи се в България. Примери за **балкански ендемити** разпространени в Благоевградска област са:

адамовичев лопен (<i>Verbascum adamovicii</i>)	веленовскиева млечка (<i>Euphorbia velenovskyi</i>)
албанска мащерка (<i>Thymus albanus</i>)	вечнозелена каменоломка (<i>Saxifraga sempervivum</i>)
албански крем (<i>Lilium albanicum</i>)	високопланинска гъжба (<i>Sesleria comosa</i>)
ароматна перуника (<i>Iris suaveolens</i>)	вълнеста камбанка (<i>Campanula lanata</i>)
атикска мащерка (<i>Thymus atticus</i>)	главеста жълтуга (<i>Genista subcapitata</i>)
атикска мерендера (<i>Merendera attica</i>)	гола мащерка (<i>Thymus glabrescens</i>)
атоска рупа (<i>Draba athoa</i>)	грациозно шапиче (<i>Alchemilla gracillima</i>)
балканска детелина (<i>Trifolium trichopterum</i>)	гризебахова теменуга (<i>Viola grisebachiana</i>)
балканска злина (<i>Barbarea balcana</i>)	гръцка айважива (<i>Alkanna graeca</i>)
балканска каменоломка (<i>Saxifraga sancta</i>)	гръцка кръстатка (<i>Crucianella graeca</i>)
балканска петлюга (<i>Pinguicula balcanica</i>)	гръцка поревка (<i>Moenchia graeca</i>)
балкански зановец (<i>Chamaecytisus absinthioides</i>)	гръцки кимион (<i>Carum graecum</i>)
балкански коротамнус (<i>Corothisamnus rectipilosus</i>)	гръцко плюскавиче (<i>Silene graeca</i>)
балкански рожец (<i>Cerastium decalvans</i>)	гусихиева ведрица (<i>Fritillaria gussichiae</i>)
балкански цялолист (<i>Haplophyllum balcanicum</i>)	далматинска детелина (<i>Trifolium dalmaticum</i>)
балкански шпорец (<i>Delphinium balcanicum</i>)	далматинска змийска трева (<i>Goniolimon dalmaticum</i>)
балканско коило (<i>Stipa balcanica</i>)	далматинска микромерия (<i>Micromeria dalmatica</i>)
балканско шапиче (<i>Alchemilla catachnoa</i>)	дегенова еспарзета (<i>Onobrychis degenii</i>)
бауманова дактилориза (<i>Dactylorhiza baumanniana</i>)	дребнолюспест карамфил (<i>Dianthus microlepis</i>)
белоцветен дебелец (<i>Sempervivum leucanthum</i>)	дреновскиев карамфил (<i>Dianthus drenowskyanus</i>)
благбъзова самодивска трева (<i>Peucedanum aegopodioides</i>)	дреновскиева боянка (<i>Erysimum drenowskii</i>)
бледоезичест ранилист (<i>Stachys leucoglossa</i>)	дреновскиева ведрица (<i>Fritillaria drenovskyi</i>)
босненска мишовка (<i>Minuartia bosniaca</i>)	дълговлакнеста теменуга (<i>Viola orphanidis</i>)
българско шапиче (<i>Alchemilla bulgarica</i>)	дългозъбо пропадниче (<i>Pedicularis leucodon</i>)
бяла мура (<i>Pinus peuce</i>)	дългостълбчеста злина (<i>Barbarea longirostris</i>)
бяловлакнест равнец (<i>Achillea chrysocoma</i>)	дългошпореста теменуга (<i>Viola delphinantha</i>)
валдщайново плюскавиче (<i>Silene waldsteinii</i>)	дъофлеров мразовец (<i>Colchicum doerfleri</i>)
вебиева самогриска (<i>Scabiosa webbiana</i>)	
велебитска камбанка (<i>Campanula velebitica</i>)	
веленовскиева детелина (<i>Trifolium velenovskyi</i>)	

егейско еньовче (*Galium aegaeum*)
едроцветен тънкорог (*Koeleria macrantha*)
едроцветно червеноглавче (*Knautia ambigua*)
етолийска теменуга (*Viola aetolica*)
жешля (*Acer heldreichii*)
жълт равнец (*Achillea clypeolata*)
жълта звездоглавка (*Cephalaria flava*)
заостренолистна метличина (*Centaurea cuneifolia*)
зеленоцветен напръстник (*Digitalis viridiflora*)
зеленоцветно шапиче (*Alchemilla viridiflora*)
златиста кандилка (*Aquilegia aurea*)
златистолоюспеста метличина (*Centaurea chrysolepis*)
златна раменка (*Anthyllis aurea*)
игликоцветна айважива (*Alkanna primuliflora*)
каменолюбив рожец (*Cerastium petricola*)
карниолска телчарка (*Polygala carniolica*)
качулата боянка (*Erysimum comatum*)
кинжаловидно сграбиче (*Astragalus gladius*)
корабска гъжва (*Sesleria korabensis*)
космат пащърнак (*Pastinaca hirsuta*)
красива мащерка (*Thymus comptus*)
красива теменуга (*Viola speciosa*)
криволистна попова лъжичка (*Thlaspi bellidifolium*)
крилата козя брада (*Tragopogon pterodes*)
кървав карамфил (*Dianthus cruentus*)
лакмонска овсига (*Bromus lacmonicus*)
лепкава каменоломка (*Saxifraga ferdinandicoburgi*)
липицензов пореч (*Rorippa lippizensis*)
лъжеблагороден лопен (*Verbascum pseudonobile*)
лъскав напръстник (*Digitalis laevigata*)
лятно живениче (*Scrophularia aestivalis*)
македонска власатка (*Festuca macedonica*)
македонска ливадина (*Poa macedonica*)
македонски спореж (*Senecio macedonicus*)
македонско еньовче (*Galium macedonicum*)
македонско паче гнездо (*Anchusa macedonica*)
македонско подрумче (*Anthemis macedonica*)
македонско червеноглавче (*Knautia macedonica*)
междинна аубриета (*Aubrieta intermedia*)
мехуресто плюскавиче (*Silene fabarioides*)
миджурско червеноглавче (*Knautia midzorensis*)
мизийска камбанка (*Campanula moesiaca*)
мизийски карамфил (*Dianthus moesiacus*)
миризлива незабравка (*Myosotis suaveolens*)
мраморна рунянка (*Hieracium marmoreum*)
мъхната мишовка (*Minuartia velutina*)
напльстена рупа (*Draba korabensis*)
нежен карамфил (*Dianthus gracilis*)
нежен лен (*Linum elegans*)
нежна аубриета (*Aubrieta gracilis*)
необикновено еньовче (*Galium mirum*)
несравнимо лютиче (*Ranunculus incomparabilis*)
низбягващо еньовче (*Galium procurrens*)

оливиеров минзухар (*Crocus olivieri*)
олимпско изсипливче (*Herniaria olympica*)
островърха урока (*Bupleurum apiculatum*)
панчичев спореж (*Senecio pancicii*)
панчичева пищялка (*Angelica pancicii*)
панчичева синя китка (*Orobanche pancicii*)
парилска метличина (*Centaurea parilica*)
парнаско изсипливче (*Herniaria parnassica*)
пенцесова власатка (*Festuca penzesii*)
перест ранилист (*Stachys plumosa*)
перистерска власатка (*Festuca peristerea*)
петериев росопас (*Fumaria petteri*)
петковия (*Petkovia orphanidea*)
пинантиева детелина (*Trifolium pignanti*)
пиндска еспарзета (*Onobrychis pindicola*)
пиринска боянка (*Erysimum pirinicum*)
пиринска теменуга (*Viola perinensis*)
пирински късокрак (*Festucopsis sancta*)
пирински чай (*Sideritis scardica*)
планинска самодивска трева (*Peucedanum oligophyllum*)
планински минзухар (*Crocus veluchensis*)
пльтен равнец (*Achillea depressa*)
подуточашков клин (*Astragalus physocalyx*)
поречолистен лопен (*Verbascum rorripifolium*)
прешленест девесил (*Heracleum verticillatum*)
придатычна паламида (*Cirsium appendiculatum*)
разнолистно шапиче (*Alchemilla heterophylla*)
разперена камбанка (*Campanula sparsa*)
ресничест дебелец (*Sempervivum ciliosum*)
родопска мишовка (*Minuartia rhodopea*)
родопска телчарка (*Polygala rhodopea*)
родопски коротамнус (*Corothismus agnipilus*)
родопско великденче (*Veronica rhodopea*)
родопско омразниче (*Onosma rhodopea*)
румелийска звъника (*Hypericum rumeliacum*)
румелийски тръбоцвет (*Trachelium rumelianum*)
румелийско лъжичниче (*Armeria rumelica*)
ръомерово плюскавиче (*Silene roemeri*)
свещникова паламида (*Cirsium candelabrum*)
сенниковидна звъника (*Hypericum umbellatum*)
симанкаев тънокрак (*Koeleria simonkaei*)
скален равнец (*Achillea ageratifolia*)
славянско котенце (*Pulsatilla slaviankae*)
спрунерово клинавче (*Astragalus spruneri*)
сребролистна рунянка (*Hieracium sericophyllum*)
средна ливадина (*Poa media*)
сръбски равнец (*Achillea serbica*)
сръбски ранилист (*Stachys serbica*)
старопланинска козя брада (*Tragopogon balcanicum*)

стоянова мишовка (*Minuartia stojanovii*)
 стоянова теменуга (*Viola stojanowii*)
 стрибърниева каменоломка (*Saxifraga stribrnyi*)
 стрибърнова айважива (*Alkanna stribrnyi*)
 суха телчарка (*Polygala acarnanica*)
 сходна метличина (*Centaurea affinis*)
 тесалийска мантийка (*Petrorhagia thessala*)
 тракийска власатка (*Festuca thracica*)
 тракийски лен (*Linum thracicum*)
 триниелистна самогриска (*Scabiosa triniifolia*)
 туфеста гайтаника (*Melampyrum scardicum*)
 тъжен карамфил (*Dianthus tristis*)
 фривалдскиеве плюскавиче (*Silene frivaldskyana*)
 хелдрайхиев глог (*Crataegus heldreichii*)
 хелдрайхиева рунянка (*Hieracium heldreichii*)
 хелдрейхова детелина (*Trifolium heldreichianum*)
 херманово пропадниче (*Pedicularis hoermanniana*)

херцеговинска власатка (*Festuca hercegovinica*)
 червено пропадниче (*Pedicularis orthantha*)
 черно шекерче (*Nonnea atra*)
 черногорско изсипливче (*Herniaria nigrimontium*)
 черноморски хипекоум (*Hypocoum ponticum*)
 чернотичинков лук (*Allium melanatherum*)
 чиниевиден карамфил (*Dianthus pelviformis*)
 шарпланинска рунянка (*Hieracium scardicum*)
 шарпланинска рупа (*Draba scardica*)
 широколистен мразовец (*Colchicum bivonae*)
 широколистна гъжва (*Sesleria latifolia*)
 шкорпилова ведрица (*Fritillaria skorpilii*)
 шкорпилово плюскавиче (*Silene skorpilii*)
 шпрунерова каменоломка (*Saxifraga spruneri*)
 щитовидна камбанка (*Campanula scutellata*)
 янкев зановец (*Chamaecytisus jankae*)
 янкиева рунянка (*Hieracium jankae*)

Сред животните примери за **балкански ендемит** разпространен в Благоевградска област е:

Босненска усойница (*Vipera berus bosnensis*) – среща се в България само във високите части на Пирин и Рила. Тя е подвид който се среща само на Балканския полуостров (балкански ендемичен подвид)

Д.2. Български ендемити в Благоевградска област. Представители.

Сред висшите растения в Благоевградска област има около 67 български ендемита, което е почти 40 % от всички български ендемити. Пример за **български ендемити** разпространени в Благоевградска област са:

алиботушка боянка (*Erysimum slavjankae*)
 бондева люцерна (*Medicago bondevii*)
 борисов мразовец (*Colchicum borisii*)
 българска енотера (*Oenothera bulgarica*)
 българска тимелея (*Thymelaea bulgarica*)
 българска шипка (*Rosa bulgarica*)
 български очибелец (*Potentilla regis-borisii*)
 българско вятърче (*Jasione bulgarica*)
 българско живениче (*Scrophularia bulgarica*)
 бѐндеришко шапиче (*Alchemilla bandericensis*)
 вандазово кукувуче грозде (*Muscari vandasii*)
 веленовскиеве плюскавиче (*Silene velenovskyana*)
 голяма пиринска власатка (*Festuca pirinensis*)
 грудкова тлъстига (*Sedum tuberiferum*)
 давидов лопен (*Verbascum davidoffii*)
 дегенов (пирински) мак (*Papaver degenii*)
 йорданова камбанка (*Campanula jordanovii*)
 йорданово зеле (*Brassica jordanoffii*)
 келереров центрантус (*Centranthus kellereri*)
 келерерово великденче (*Veronica kellereri*)
 кожухаров окситропис (*Oxytropis kozhucharovii*)
 костова тлъстига (*Sedum kostovii*)

крумово великденче (*Veronica krumovii*)
 късолистна луличка (*Linaria brachyphylla*)
 малка пиринска власатка (*Festuca pirinica*)
 матфелдиева рунянка (*Hieracium mattfeldianum*)
 нифолазова рунянка (*Hieracium nipholasum*)
 парилска шипка (*Rosa parilica*)
пириния (*Pirinia koenigii*)
 пиринска мащерка (*Thymus perinicus*)
 пиринска метлица (*Poa pirinica*)
 пиринска песьчарка (*Arenaria pirinica*)
 пиринска рунянка (*Hieracium pirinicola*)
 пирински девесил (*Heracleum angustisectum*)
 пиринско великденче (*Veronica orbella*)
пиринско лале (*Tulipa pirinica*)
 пиринско шапиче (*Alchemilla pirinica*)
 рилска жълтица (*Leontodon rilaensis*)
 рилска незабравка (*Myosotis orbella*)
 рилска теменуга (*Viola orbella*)
 родопска зърника (*Rhamnus rhodopeus*)
 родопски лук (*Allium rhodopaeum*)
 родопско великденче (*Veronica rhodopaea*)
родопско звънче (*Soldanella rhodopaea*)
родопско лале (*Tulipa rhodopea*)
родопско омайниче (*Geum rhodopaeum*)
 светииваново подрумиче (*Anthemis sancti-johannis*)

сребролистен пащърнак (*Pastinaca argyrophylla*)
стефанова рунянка (*Hieracium stefanoffii*)
стоянова айважива (*Alkanna stojanovii*)
стоянова мащерка (*Thymus stojanovi*)
стояново плюскавиче (*Silene stojanovii*)
тракийска власатка (*Festuca thracica*)
урумов кривец (*Chondrilla urumoffii*)
урумов окситропис (*Oxytropis urumovii*)

фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandicoburgii*)
цоликоферова тлъстига (*Sedum zollicoferi*)
червеникав дебелец (*Sempervivum erythraeum*)
черноморска метличина (*Centaurea euxina*)
шахтиева дрипавка (*Crepis schachtii*)
яворкова клопачка (*Rhinanthus javorkae*)
янева мишовка (*Minuartia janevii*)

Д.3. Локални ендемити в Благоевградска област. Представители.

Цялата територия на Пирин планина, българските части на планините Беласица и Славянка, както и долината на река Места и флористичният район Южна Струмска долина с техните локални ендемити попадат в границите на Благоевградска област.

Локалните ендемити от Пирин сред висшите растения са 16 на брой. Те са открити само в Пирин и никъде другаде по света:

бъндеришко шапиче (*Alchemilla bandericensis*)
давидов лопен (*Verbascum davidoffii*)
дегенов (пирински) мак (*Papaver degenii*)
йорданово зеле (*Brassica jordanoffii*)
кожухаров окситропис (*Oxytropis kozhucharovii*)
нифолазова рунянка (*Hieracium nipholasum*)
пириния (*Pirinia koenigii*)
пиринска мащерка (*Thymus perinicus*)

пиринска метлица (ливадина) (*Poa pirinica*)
пиринска песьчарка (*Arenaria pirinica*)
пиринско великденче (*Veronica orbelica*)
пиринско лале (*Tulipa pirinica*)
пиринско шапиче (*Alchemilla pirinica*)
урумов окситропис (*Oxytropis urumovii*)
фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandicoburgii*)
яворкова клопачка (*Rhinanthus javorkae*)

Локални ендемити от планината Славянка са следните три растения:

сребролистен пащърнак (*Pastinaca argyrophylla*)
цоликоферова тлъстига (*Sedum zollicoferi*)
шахтиева дрипавка (*Crepis schachtii*)

Локални ендемити от флористичния район Южна Струмска долина са две растения:

българска енотера (*Oenothera bulgarica*)
янева мишовка (*Minuartia janevii*)

Локален ендемит от планината Беласица е едно растение:

късолистна луличка (*Linaria brachyphylla*)

Локален ендемит от флористичния район долината на река Места е едно растение:

пиринска рунянка (*Hieracium pirinicola*)

Е. Реликти, разпространени в Благоевградска област.

Сред висшите растения пример за **гляциални реликти (останки от ледниковия период)** разпространени в Благоевградска област са:

алпийско лъжичниче (*Armeria alpina*)
елина (*Elyna bellardii*)
лепкава каменоломка (*Saxifraga ferdinandicoburgi*)
пиринска песьчарка (*Arenaria pirinica*)

разпростряна сибалдия (*Sibbaldia procumbens*)
скална острица (*Carex rupestris*)
урумов окситропис (*Oxytropis urumovii*)
черен емпетрум (*Empetrum nigrum*)

Сред висшите растения пример за **терциерни реликти (останки от терциерния период)** разпространени в Благоевградска област са:

подуточашков клин (*Astragalus physocalyx*)
недоразвит липодорум (*Limodorum abortivum*)
серапиас (*Serapias vomeracea*)

Сред висшите растения пример за **други реликти** разпространени в Благоевградска област са:

Пърнар (*Quercus coccifera*) – преглациален реликт още от преди ледниковия период
четинеста звъника (*Hypericum setiferum*)

Сред животните пример за **реликти** е усойницата и планинският трипръст кълвач.

Ж. Световно застрашени видове в Благоевградска област

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*) – **виж в общата част тема Ж.2**

Ливаден дърдавец – има райони на гнездене на вида в орнитологично важни места "Бобошево", "Кочериново" и "Славянка" (**виж в Обща част тема Ж.3/1 и в Специална част теми Б.4./ 1, 3 и 10**), видът се среща също в орнитологично важно място "Кресна" (**виж в Специална част тема Б.4./ 4**)

Белошипа ветрушка – наблюдаван в района орнитологично важни място "Места" (**виж в Обща част тема Ж.3/ 9 и в Специална част тема Б.4/ 6**)

Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*) – по време на миграция се наблюдава в орнитологично важни места "Места" и "Рупите" (**виж в Обща част тема Ж.3/ 4 и в Специална част тема Б.4/ 6 и 9**)

Белоока потапница (*Aythya nyroca*) – по време на миграция се наблюдава в орнитологично важно място "Места" (**виж в Обща част тема Ж.3/ 2 и в Специална част тема Б.4/ 6**)

Голям креслив орел (*Aquila clanga*) – по време на миграция се наблюдава в орнитологично важно място "Места" (**виж в Обща част тема Ж.3 и в Специална част тема Б.4/ 6**)

Видра (*Lutra lutra*) – **виж в Обща част тема Ж.4./ 2**